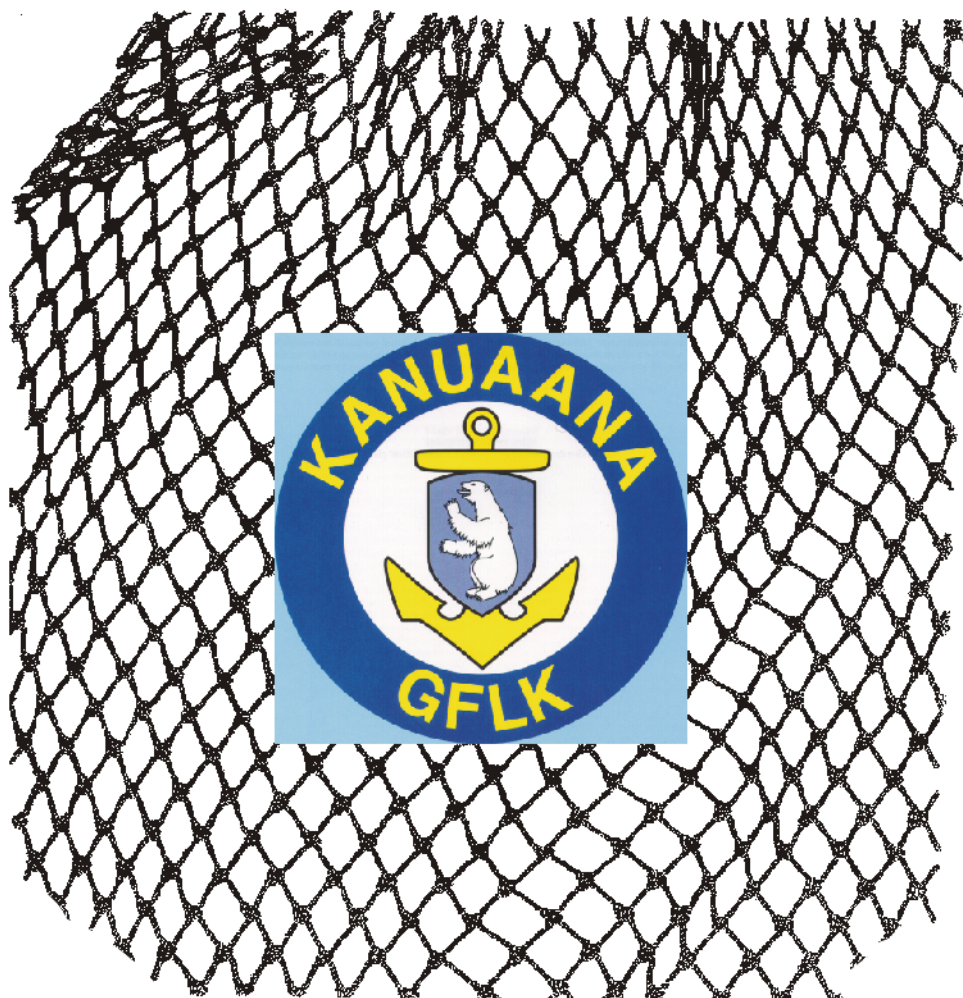

Kalaallit Nunaanni Aalisarsinnaanermik Akuersissutini Nakkutilliivik pillugu nassuiaat

Siulequt

Nassuiaat una suliarineqarpoq Kalaallit Nunaanni aalisarnermik nakkutilliinerup ineriartoqqinnissaa pillugu oqallinnermut tunuliaqutissatut.

Aalisarnermut, piniarnermut Nunalerinermullu Pisortaqarfik ukiuni kingulerpaani unamminartorpassuarnik nalaataqarsimavoq isumalluutininik uumassusilinnik aqutssinermi piumasaqaatit amerliartuinnarnerat pissutigalugu. Tamatuma kingunerisimavaa inuiaqatigiinni maanilumi Inatsisartuni oqallinnerujussuaq.

2005-imi arlaleriarluta aperineqartarpugut aalisarnermik nakkutilliinerup pitsaassusia tatiginassusialu pillugit.

Aningaasaqarnermut ataatsimiititaliap septembarimi 2005 qinnutigaa aningaasanut inatsimmi KANUAANA-p aningaasartuutissaanut atatillugu Naalakkersuisut nassuiaateqassaasut sipaarutissatut piumasarineqartut qanoq ilillutik inatsisissamut inissinniarneraat ilutigalugulu nakkutilliinerup sanngiinnerulinnginnissaa isumagalugu.

Aalisarnermut politikkip iluarsaateqqinnissannut atatillugu (Inatsisartut augustimi 2004-mi nassuiaataat malillugu) KANUAANA arlalinnik aalajangersimasunik suliniuteqarpoq ilaatigut pisat nalunaarsorneqarnerat pisariillisarneqartussaalluni siunissamilu aqqissuussinissaq aningaasaliinissarlu siunertarineqarlutik.

Nassuiaat Inatsisartuni tunngaviusumik oqallinnissamut aalisarnerullu iluani siunissami nakkutilliinerup assigiinngitsutigut aqqiiviginissaanik isummernissamut aallarnisaataavoq.

KANUAANA-p inatsisitigut pisinnaatitaaffii Namminersornerullutik Oqartussat aalisarnermik aqutsilerluni KANUAANA-mik aallartitsinerata kingorna allanngungaarsimangillat. Suliassalli amerleeriarujussuarsimapput, ilaatigut aalisarnermik aqunneqarnerata sakkortunerunissaanik piumasaqaatit amerliartormata, pingaartumillu sinerissamut qanittumi aalisarnermut nutaanik

inatsisiliornerit pissutaallutik, aammali nunarsuarmit nakkutilliinermi suleqataanissamut peqataanerulerusunnerat pissutigalugu.

KANUAANA-p aningaasanut inatsimmi ilangiissutissaminik nalunaarutaa tunngavigalugu aningaasaqarnermut ataatsimiititaliaq septembarimi 2005 qinnuteqarpoq Naalakkersuisut nassuiaateqaqqullugit sipaarniutissat inatsisissamut ilannguteqqullugit aalisarnermik nakkutilliineq innarlinngikkaluarlugu. KANUAANA-p aningaasartuutissani nassuiaammut maanna ilanngussimalereerpai.

Nassuiaatikkut anguniarneqarpoq KANUAANA-p maanna sulinerani pissutsit qanoq innerisa paasisitsissutiginnissaat ineriartorneralu kiisalu aningaasat KANUAANA-mut tunniunneqarsimasut qanoq ilillutik atorneqarlutillu allannguutit il. il. isumagineqarsinnaasut sapinngisamik pitsaanerpaamik angusaqartoqassappat. Aamma siunertaavoq KANUAANA-p sulinera tamakkiinerulissappat siunissami qanoq iliorluni tamanna pisinnaasoq unnersuussutigineqartut najoqqutaralugit.

Nassuiaammi allaaserineqarput siunissami nakkutilliinermik pilersitsinissamut periarfissat, taamaalilluni pitsaasumik tatiginartumillu aalisarnermik nakkutilliinissamik nunat tamat akornanni piunasaqaatit malinneqarsinnaanngorlugit. Tassunga ilaliullugu nassuiaat imaqarpoq taamatut aalisarnermik nakkutilliineq ingerlanniarlugu aningaasaqarnermi aningaasalersuinermilu periarfissanik pisariaqartitanillu nalilersuinermik.

Neriuutigaara nassuiaat Kalaallit Nunaanni siunissami aalisarnermik nakkutilliineq pillugu kinguneqarluatumik oqalinnissamut tunngaviliissasoq.

Finn Karlsen

Imarisai

SIULEQUT	3
AALLAQQAASIUT	7
EQIKKAANEQ	9
INERNILIINEQ	13
KAPITALI 1 AALISARNERMIK NAKKUTILLIINEQ	14
1.1 KALAALLIT NUNAAT SOOQ AALISARNERMIK NAKKUTILLIIVEQARPA?	14
1.2 AALISARNERMI PITSASUMIK NAKKUTILLIINERMIK AAQISSUUSSINERUP SUNA IMARAA.....	16
1.3 ULLUINNARNI SULIASSAT	18
1.3.1 Aalisarnermik nakkutilliinermi inatsisunik allangortitsineq.....	20
1.3.2 Nakkutilliisut.....	29
1.3.3 Piniarnermik aalisarnermillu nakkutilliisut nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussinermi suliaat	31
KAPITALI 2 KALAALLIT NUNAANNI AALISARSINNAANERMUT AKUERSISSUTINIK NAKKUTILLIIVIK	33
2.1 KANUAANA-P OQALUTTUASSARTAA AAQISSUUSSAANERLU	33
2.2 TAKORLUUKKAT AAMMA ILIUUSISSATUT PILERSAARUTIT.....	35
2.2.1 Nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussineq.....	35
2.2.2 Aalisarnermik nakkutilliisoqatigiit.....	36
2.2.3 KANUAANA-mi allaffissornermi sulisut.....	36
2.2.4 Tulaassanik nakkutilliineq.....	37
2.2.5 Imarsiortunik aalisarnermi misissuineq.....	38
2.3 ILINNIARTITAANEQ.....	38
KAPITALI 3 KISITSISINIK SULIARINNITTARNEQ AAMMA QARASAASIAMI NALUNAARSUIVINNIK INERIARTORTITSINEQ	41
3.1 KISITSISINIK SULIARINNITTARNEQ AAMMA NAKKUTILLIINERMI SAKKUT	41
3.2 SULIASSAT ALLAT	44
KAPITALI 4 KANUAANA-P ANINGAASATIGUT TUNNGAVII	46
4.1 UKIUT INGERLANERINI KANUAANA-MUT ANINGAASALIISSUTIT TUNNGAVII.....	46
4.2 SIUNISSAMI KANUAANA-MUT ANINGAASALIISSUTINUT TUNNGAVISSAT	49
4.3 AALISARNERMI NAKKUTILLIINERUP ANNERTUSARNISSAANUT ANINGAASARTUUTISSATUT NAATSORSUKKAT.....	49
ILANNGUSSAQ 1 SULIASSAT	51
ILANNGUSSAQ 2 KANUAANA-MI SULIASSAT SULISOQARNERLU.....	56
ILANNGUSSAQ 3 AAQISSUUSSAANERIT.....	57
ILANNGUSSAQ 4 TAKORLUUKKAT AAMMA ILIUUSISSATUT PILERSAARUTIT	58
ILANNGUSSAQ 5 TUNNGAVIUSUMIK ILINNIARTITSINEQ IMMIKKOORTUNIK UKUNINGA IMAQARPOQ.....	62
ILANNGUSSAQ 6 SULEQATIT.....	65
ILANNGUSSAQ 7 AALISARSINNAANERMIK AKUERSISSUTEQARLUNI AALISARNERMIK TAKUSSUTISSIAQ.....	71

Aallaqqaasiut

KANUAANA-p pingaarnertut anguniagaraa Namminersornerullutik Oqartussat aalisarneq piniarnerlu pillugit inatsisaasa malinneqarnissaat, taassuma ataani isumaqatigiissutini imaluunniit nunat tamat suleqatigiiffiini Kalaallit Nunaata peqataanerani imaluunniit aalisarnermi nunat tamat malittarisassatut akuerisaasa malinneqarnissaat.

Ammattaaq KANUAANA-p suliassaraa aalisarnerup pilersaarusionerqarneranik pitsaannguutaasinnaasunik aammalu aalisagaatit atornerqarnerini biologit siunnersuisarneranni pitsaannguutaasinnaasunik ilisimasanik katersuineq.

KANUAANA Aalisarnermut Piniarnermullu Pisortaqarfiup ataani immikkoortortaavoq. KANUAANA ulluinnarni aaqqissuussaannikkut nammineertitaakannerpoq, taannaalu Pisortaqarfik suleqatigalugu suliassani isumaqatigiinniartarnernilu pingaaruteqartuni sullissisarluni suliaqartarlunilu.

KANUAANA aalisarneq pillugu Inatsisartut Inatsisaat nr. 18 31. oktober 1996-imeersoq malillugu sulisarpoq.

Inatsisip taassuma qulakkeerpaa aalisagaatit atornerqarnerisa nungusaataanngitsumik aammalu pissusissamisoortumik pinissaat aammalu amerliartornissaasa qulakkeerneqarnissaa.

KANUAANA-p inatsisitigut pisinnaatitaaffii 1987-imi Namminersornerullutik Oqartussat aalisarnermik nakkutilliineq tigummagu GFLK pilersinneqarmalli allannornikuunngillat.

Akerlianik suliassat annertuumik amerleriarnikuupput, ilaatigut sinerissap qanittuani killilersuinerit nutaat atuutilernikuummata ilaatigullu nunat tamat nakkutilliinermik suleqatigiinnerat ataavartumik ineriartortinneqarmat. Nakkutilliinermik suleqatigiinnermi siunertaavoq aalisarnerup nungusaataanngitsumik ingerlanissaata qulakkeerneqarnissaa

Ukiuni qulini 15-imi kingullerni nunani ataasiakkaani nunallu tamat akornanni aalisarneq aammalu pisuussutininik aqutsineq allannoriartornikuupput. Kalaallit

Nunaanni ukiuni kingullerni quliinnarni sinerissami raajarniarnermi, saattuarniarnermi aamma sinerissap qanittuani qaleralinniarnermi killilersuinerit eqqunneqarnikuupput kiisalu aalisarnerni allani malittarisassat assigiinngiiaaqisut eqqunneqarnikuullutik.

Malittarisassanik suliassanillu allattorsimaffik KANUAANA-p sulinermini tunngaviini imatut amerlatigilernikuupput assigiinngiiaartigillutillu, aningaasaliissutit aaqqissuussaanerlu maannakkut atuuttut eqqarsaatigalugit KANUAANA maannakkut suliassanik naammaginatsumik tatiginartumillu ingerlatsisinnaajunnaarnikuulluni.

Aalisarnerup aaqqissuussaananik politikkip piviusunngortinniarneqarnerani (tak. Inatsisartunut nassuiaat augustimi 2004-imeersoq), KANUAANA suliniutivinni pingasuni peqataavoq. Siullermik pisanik nalunaaruteqartarnerup pisariillisarneqarnissaa, tamannalu pingaartumik KANUAANA-p qarasaasiakkut programmiani atuuttumi nutaamik tunisanik nalunaarsuiffimmik pilersitsinikkut pissaaq. Piffissaq sivilisunerusoq eqqarsaatigalugu pilersaarutaavoq nalilersuinermik suliaqarnissaaq, KANUAANA-p siunissami aaqqissuussaananik aningaasalersornissaanillu siunnersuiffiusussaaq. Pilersaarummi kingullermi suliniutigineqarpoq 2010-utinnagu logbogit elektroniskikkut suliarineqartarnissaasa atuutilernissaa.

Nassuiaammi uani KANUAANA-p ulluinnarni ajornartorsiutinik suliassanillu suliaqartarnerata erseqqissaavigineqarnissaa nassuiarneqarnissaalu. Aammattaaq siunissami suliassatsinnut aaqqiissutissatut siunnersuutit saqqummiunneqassapput, taamaalilluni Kalaallit Nunaat nunami namminerimi nunallu tamat akornanni aalisarnermik tatiginartumik aqutsinissamik piunasaqaatinik suli malinnissinnaaniassammat. Aqutsineq aalisarnermi inatsisit pitsaasumik piviusunngortinneqarnissaannik qulakkeerisoq, taamaalillunilu aalisarnerup piffissaq sivilisooq eqqarsaatigalugu nungusaataanngitsumik ineriartortinneqarnissaani periarfiisoq.

Nunat tamat akornanni aalisarnerup annertuumik isiginiarneqarpoq, taannalu Kalaallit Nunaata annertunerpaamik nunanut allanut tunisaqarfigisarpaa. Taamaammat pingaartuuvoq Kalaallit Nunaata aalisarnermi suleqatitut tatiginartut saqqummernissaa.

Eqikkaaneq

Kalaallit Nunaanni Aalisarsinnaanermik Akuersissutininik Nakkutilliivik

KANUAANA-p nakkutilliinermi oqartussatut suliassaraa aalisarnermi aamma aalisakkanik tunisassiornermi paasissutissanik katersuineq aamma nalunaarsuineq. Tamanna tunngavigalugu inatsisit nalunaarutillu malinneqarnerisa nakkutiginnissaat, biologit siunnersuisarnerisa kisitsisinik tatiginartunik pilersorneqarnissaat qulakkeerneqartarluni aamma nunat tamat isumaqatigiissutaat tunngavigalugit pisat pillugit paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnissaq. Taakku saniatigut naalakkersuisoqarfik aalisarnerup maannakkorpiaq inissisimaneranik ineriartorneranillu paasissutissanik pilersorneqartarpoq.

KANUAANA 1987-imiili pilersinneqarami aalisarnermik killilersuineq annertuumik annertusinikuuvoq. Tassunga ilaliullugu annertunerusumik sukumiisumik paasissutissanik kiisalu naalakkersuisoqarfimmik sullissineq malunnartumik annertusinikuupput. Taassuma kinguneraa KANUAANA-p suliassai pisussaaffiilu malunnartumik annertusinikuupput.

KANUAANA 1989-imiilli nakkutilliisoqarnermik aaqqissuinermi allaffissornikkut akisussaalernikuuvoq, tassanilu ukiuni kingullerni arfineq pingasuni sulisut 50-imiit 27-inut ikileriarnikuupput. Aammattaaq KANUAANA piniarnermi nakkutilliisoqarnermik allaffissornikkut aqutsivoq, tassani piniarnermi nakkutilliisut taakkulu ikiortaat 16-iullutik.

KANUAANA-p naammaginartumik sullissinera siunissami qulakkeerneqarniassammat aammalu attatiinnarneqarniassammat siunnersuutigineqarpoq nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussinermi nutaanik suliniuteqartoqassasoq aammalu tulaassinermi nakkutilliinermik pilersitsinermut atatillugu aalisarnermik nakkutilliisoqatigiinnik pilersitsisoqassasoq.

Nakkutilliisoqatigiit suliassanik assigiinngiaaqisunik suliqaarsinnaassapput. Suliassat taakku ingerlassinnaajumallugit kissaatigineqarpoq ukiuni marlunni tunngaviusumik

ilinniartitsisoqartassasoq, tassani ilinniartitsineq sulineq aamma atuagarsorneq tunngavigalugit ingerlatsisoqartassalluni.

Aalisarnermik nakkutillineq

Aalisarsinnaassuseq pisuussutit uumassusillit amerliartornerannik annertunerutillugu pisariaqartinneqarpoq inatsisinik malinninnissamik qulakkeerusumik aalisarnermik sukumiisumik nakkutilliinissaq.

Ingerlatsivik angallatinik inunnillu ataasiakkaanik nalunaarsuiffimik, logboginik aamma pisanit annertussusaannik nalunaarsuiffimik kiisalu pisassiissutinik aalisarsinnaanermillu akuersissutinik nalunaarsuiffimik peqartariaqarpoq. Tamanna pisariaqarpoq nunami namminermi aammalu nunat tamat akornanni malittarisassat malinneqarnissaat qulakkeerniarlugu aalisarnermik sukumiisumik nakkutilliisoqassappat aammalu biologit siunnersuisarneranni kisitsisinik tunngaviusunik pilersuisoqassappat.

Nakkutilliinermik ingerlatsinermi ineriartorneq malinnaaviginiarlugu KANUAANA 1996-imi ukiumoortumik nalunaarusiortalerpoq, taannalu sipaarniarneq pissutigalugu kingusinnerusukkut unitsinneqarpoq. Ilimagineqarpoq 2000-imiit 2005-imut ukiumoortumik nalunaarusiaq 2006-ip ingerlanerani naammassineqassasoq.

KANUAANA naliliivoq pisariillisaanissamut periarfissat pingaarnertit teknologit nutaat atorlugit pisinnaasut. Teknologi taanna atorluarniarlugu sulisut ilinniaqqinnissaannik aamma pisinnaasaasa annertusarnissaannik neqerooruteqarsinnaaneq pingaaruteqarpoq.

Ilimagineqarpoq 2010 nallertinnagu logboginik elektroniskinnngorlugit nalunaaruteqartarneq atorneqalissasoq. Inassuteqaatigineqarpoq Kalaallit Nunaata ineriartortitsineq taanna malinnaavigissagaa aammalu periusissanik assigiissarinissamik suliniutit ineriartortinneqartut utaqqimaassagai.

KANUAANA-p nammineq piumassutsimik isumaqatigiissusiornikkut 2005-imi tunitsiviit elektroniskikkut nalunaaruteqartarnerat atulerpaa. Inassuteqaatigineqarpoq inatsisit naleqqussarneqassasut, taamaaliornikkut kisitsisit atorneqartut aammalu periutsit assigiissarneqarniassammata.

Nakkutilliisut nakkutilliinermik ilisimalikkanillu katersuinernik allatigut
pissarsiarineqarsinnaanngitsunik aammalu uppersarsarneqarsinnaamik
kinguneqarluartunik suliaqartarput.

Piniarnermik aalisarnermillu nakkutilliisut avannaani sinerissap qanittuani
qaleralinniarnermik nakkutilliinermi annertuumik tapersiisarput.

Kisitsisinik suliarinnineq aamma qarasaasiakkut nalunaarsuiffinnik ineriartortitsineq

Aalisarnermi kisitsisit annertuut pilersinneqartarput, tamannalu nalunaarsuinermi
periutsinik pitsaasunik annertuumillu suliaqarfiusinnaasunik pisariaqartitsivoq.
Nalunaarsuinermi periutsit aalisarnermik nakkutilliinermi pingaarnertut
sakkussaapput. Kisitsisit pitsaassusissaannik maannakkorpiarlu pisunik
pisariaqartitsisoqarpoq, taamaalilluni nakkutilliinermi sukkasuumik eqqortumillu
iliuuseqartoqartarniassammat. Kisitsisit taakku naatsorsueqqissaarnermi aammalu
ilisimatusarnermi atorineqarput.

Aalisarnermi kisitsinik nalunaarsuiffik KANUAANA-mit allaffissornikkut
aqunneqarpoq, taassumalu nalunaarsuiffinnik ineriartortitsinerit aserfallatsaaliuinerillu
pisariaqartut ingerlattarpai.

Killilersuinernik nutaanik atortitsilersoqartillugu aammalu aqutsiveqarfiup kisitsinik
paasissutissanillu pisariaqartitsinerani, pisariaqarpoq nalunaarsuiffiup ataavartumik
naleqqussarneqarnissaa aammalu ineriartortinneqarnissaa.

Angallatinik nakkutilliissummik KANUAANA pigisaqarnermini pitsaalluinnartumik
atortoqarpoq, taannalu ukiuni aggersuni pisanik qarasaasiami nalunaarsuiffimmut
annertunerusumik attaveqartinneqalissaaq. Nalilersorneqassaaq angallanik
nakkutilliissut angallinut 90 BT-mik mikinerusunut annertusarneqassanersoq.

Angallatinik nakkutilliissut aammalu inunnik ataasiakkaanik nalunaarsuiffik
aalisarnermik nalunaarsuiffimmi pingaarnertut nalunaarsuiffiupput aammalu
pingaaruteqangaarluni nalunaarsuiffiit akulikitsumik nutarterneqartarnissaannik
inatsisitigut pisinnaatitsinissaaq.

KANUAANA-p aningaasatigut tunngavii

KANUAANA 2003-mi nammineerluni missingersuusiortalerma aningaasaliissutit atukkallu ukiumut 18 – 18,5 mio. kr.-nik annertussuseqartarput. pitsaasumik aalisarnermi nakkutilliinissamut ullumikkut piumasaqaatit ingerlassinnaajumallugit aningaasanik annertunerusunik pisariaqartitsisoqarpoq. Aningaasat taakku inuussutissarsiortuniit aningaasaleeqataasoqarneratigut pissarsiarineqarsinnaapput, tassa atuisutut akiliisoqartarneratigut kiisalu nakkutilliinermut akitsuutinik akiliisoqartarneratigut.

Inerniliineq

KANUAANA-p 1987-imi pilersinneqarnerata kingorna aalisarnermik killilersuinerit annertuseriarujussuarnikuupput. Tassunga ilaliullugu paasissutissani amerlanerusunik sukumiinerusunillu pisariaqartitsisoqalernikuulluni kiisalu naalakkersuisoqarnermik sukkanerusumik sullissinissaq malunnartumik annertusinikuulluni. Tamassuma kinguneraa malittarisassanik suliassanillu allattuiffik KANUAANA-p sulinermi tunngavigisai imatut annertutigilernikuullutik assigiinngiaartigilernikuullutillu, KANUAANA maannakkut aningaasaliissutaasartut aammalu aaqqissuussaaneq tunngavigalugit suliassanik naammaginatumik tatiginartumillu ingerlatsisinnaanngilaq. Aalisarsinnaassuseq pisuussutit uumassusillit amerliartornerannik annertunerutillugu pisariaqartinneqarpoq inatsisinik malinninnissamik qulakkeerusumik aalisarnermik sukumiisumik nakkutilliinissaq.

Aalisarnermik nakkutilliineq pisariillisarniarlugu siunnersuutigineqarpoq nutaanik suliniuteqartoqassasoq, taassuma ataani KANUAANA-mi allaffissornikkut sulisut amerlineqarnissaat, nakkutilliisoqatigiinnik pilersitsinissaq kiisalu pisanik tulaassinermi nakkutilliinermik pilersitsinissaq. Tassunga ilaavoq sulisunik immikkoortunik tamanik annertuumik ilinniartitsisarnissaq.

KANUAANA pisussaaffimminik ingerlatsisinnaassappat aalisarnermik sukumiisumik nakkutilliinissaq ullumikkut piumasaqartoqartillugu pisariaqarpoq annertunerusumik aningaasaliisoqarnissaa. Pisortat aningaasatigut missingersuutaat annikillisinriarlugit aalisarnermik inuussutissarsiortut aningaasaleeqataasinnaapput.

Kapitali 1 Aalisarnermik nakkutilliineq

1.1 Kalaallit Nunaat sooq aalisarnermik nakkutilliiveqarpa?

70-ikkut kingorna aningaasaqarnikkut immikkut killeqarfiit (EZZ) nalinginnaalernerisa kingorna aammalu 1982-imi FN-imi Imapiit pillugit Isumaqatigiissutip akuerineqarnerata kingorna nunat sineriallit aalisakkanik pisuussutiminnik atuilersinnaalernikuupput, kisiannili aamma killeqarfiit taakku iluini aalisarnermik aqutsinissamik pisussaaffeqarlernikuullutik. Aningaasaqarnikkut killeqarfiit 200 sømilimut annertusineqarnerat aalisarnermik aqutsinerup pitsanngortinneqarnissaat alloriarnerinnaavoq annikitsaq. Pitsaasumik aqutsinissaq aammalu nungusaataanngitsumik aalisarnerit inertortitsinissaat qulakkeerniarlugit annertunerusumik malittarisassiornissaq pisariaqarpoq.

80-ikkut aallartinneraniilli paasinarsivoq nakkutigineqanngitsumik aalisarneq aammalu pisuussutinik sukkasuumik annertusiertortumik atuneq aalisarnerup nappassinnaanngikkai. Taamanikkut pisariaqarnikuuvoq aalisakkanik pisuussutit atorineqarneranni nutaanik annerutunerusumillu malittarisassiornissaq, malittarisassat tassaaginngitsut piujuartitsinissamik iliuusissanik imaqartut, kisiannili aalisarnerup avataangitsunut sunniutai aamma eqqarsaatigineqarlutik.

Aningaasaqarnikkut killeqarfiup iluani avataanilu aalisakkanik aqutsinermi peqqussutit arlallit FN-imi akuerineqarnikuupput. Peqqussutit taakku ilaatigut tunngavigalugit FAO (Food and Agriculture Organization of the United States) akisussaasumik aalisarnissami periusissanik malittarisassiornikuuvoq. Taana 1995-imi akuerineqarpoq. Periusissanut malittarisassat malissanerlugit nunat ataasiakkaat aalajangiisinnapput, kisiannili Imapiit pillugit Isumaqatigiissutip isumaqatigiissutillu naalagaaffinnit FN-imi ilaasortanit akuerineqarnikuusut ilaannik tunngaveqarpoq, taamaalillunilu malinneqartussaalluni. FAO-p periusissanik malittarisassiaa annertooujussuuvoq tassanilu ilaallutik aalisarnermik aqutsineq, aalisarnermik ingerlatisut, aalisarnermik ilisimatusarneq, tukertitsiviit, inunnik isumaginninnermi pissutsit aammalu sinerissami inuiaqatigiit mikisut illersorneqarnissaat kiisalu tunisassiorneq niuernerlu.

Kalaallit aalisarnermik aqutsinermi malittarisassaanni FAO-mi periusissatut malittarisassani allassimasut amerlanertigut malinneqarput.

Namminersornerullutik Oqartussat aalisarneq pillugu politikkianni FAO-p periusissatut malittarisassai suli malinneqassappata, politikki tassani immikkoortuni tamani nakkutilliinermi pitsaasumik aaqqissuussineq ingerlateqqittariaqarpoq.

Nakkutilliinermi pitsaasumik aaqqissuussineq aalisarnermi immikkoortunut tamanut tunngatinneqassaaq, imatullu aaqqissuunneqassaluni aqutsinermi periutsit atuuttut eqqarsaatigalugit nakkutilliinerup pitsaanerpaaffissaa anguneqarsinnaanngorlugu.

Pisuussutinik aqutsinermut politikki pisarineqarsinnaasut annertussusissaannik tamarmiusunik akuersinermik (TAC) aammalu teknikkikkut piujuartitsinissaq anguniarlugu aaqqissuinermik tunngaveqartillugu, nakkutilliinermi aalisarnerup annertussusaanik nakkutilliisoqassaaq. Tamanna assersuutigalugu pisinnaavoq aalisarnermik aalisarsinnaassutsimillu nakkutiginninnikkut.

TAC ikiorsiullugu aalisarnermik aqutsinermi pisariaqarpoq, aalisarnermi logbogit atorlugit pisat katitigaanerannik sukumiisumik ilisimasaqarnissaq. Tassunga ilaliullugu suliffeqarfiit pisanik tiguisut imaluunniit pisisut nalunaaruteqartarnissamut pisussaaffeqarnissaat pisariaqarpoq. Nalunaaruteqartarnissamik pisussaaffeqartoqartillugu pisat uppersarnerqarsinnaapput aammalu sukumiinerusumik paasisaqarfiussallutik. Pingaaruteqarpoq paasissutissat taakku immikkoortuni tamani misissorneqarsinnaanissaat. Taamaalilluni aalisarneq pillugu politikki taassumalu piviusunngortinnera, aalisarnermi nakkutilliinermi periusissamik aalajangiinermut apeqqutaapput.

Taamaalilluni aalisarneq pillugu politikki taassumalu piviusunngortinnera, aalisarnermi nakkutilliinermi periusissamik aalajangiinermut apeqqutaapput.

Taamaalilluni aamma nunap aalisarnermik nakkutilliinerata annertussusissaa politikikkikkut aalajangerneqartussaavoq, tassani soorunami nunat tamat periusissatut aalajangersugaat politikikkikkut nalilersuinermi ilaatigut tunngavigineqassalutik.

Kisiannili nassuerutigineqartariaqarpoq Kalaallit Nunaat immikkoortuni tamani nunat tamat malittarisassaannik suli malinninngitsoq. Suli sivilisungaaqarpoq Kalaallit Nunaata oqarsinnaalernissaanut, aalisarnermik pitsaasumik aqutsisoqartoq nakkutilliisoqartorlu.

1.2 Aalisarnermi pitsaasumik nakkutilliinermik aaqqissuussinerup suna imaraa

Nakkutillinnermik aaqqissuussineq tamakkiisoq annertuvoq aammalu suliassat assigiinngiaaqalutik. Nakkutilliinermi suliassat Namminersornerullutik Oqartussani immikkoortuni arlalinni ingerlanneqarput aammalu Aalisarnermut Pinianermullu Pisortaqaqfimmi/KANUAANAMI taamaallaat suliassaanatik.

Nakkutilliinermi suliassat KANUAANA-mit suliarineqarluassappata pisariaqarpoq aqutsiveqarfiup nalunaarusiorfiinik tamatigoortunik peqarnissaa, tassa qitiusumik qaraasiakkut nalunaarsuiffik, nalunaarsuiffinnik ukuninnga imaqartoq:

1. Angallatinik nalunaarsuiffik.
2. Inunnik ataasiakkaanik nalunaarsuiffik.
3. Nalunaarutinut, logbogini kisitsisinik aamma tunisanit kisitsisinik nalunaarsuiffik.
4. Pisassiissutininik aamma aalisarsinnaanermut akuersissutininik nalunaarsuiffik.

Qarasaasiami nalunaarsuiffiup kisitsisit tatiginartuutittussavai kiisalu nunami namminermi nunallu tamat akornanni atugassanik naatsorsueqqissaarnermik sulinermi tunngaviussallutik. Taakku ilaatigut biologit TAC-mik aamma pisassiissutininik siunnersuisarneranni atorineqartussaapput.

Tassunga ilaapput nakkutilliisut naammattumik amerlassusillit tulaassinermi immamilu nakkutilliisartut ilinniarluarsimasut suliassaminnillu ilisimaarinnilluartut. Nakkutilliisut amerlassusissaannut nakkutilliinerup annertussusaa soorunami apeqqutaavoq. Aalisarnerup annertussusaanut amerlassusissaat naleqqutissaaq, taassuma ataani pisassiissutit, umiarsualiviit amerlassusaat, angallatit suuneri kiisalu inatsisinik unioqqutitsilluni tulaasseriataartoqarsinnaanera il.il.

KANUAANA pisortat sulisoqarfiisut allatuulli ukiumoortumik aningaasaqarnermut inatsisini sinaakkutit iluanni aqutsinissamut akisussaaffeqarpoq. Tamanna imatut isumaqarpoq, aningaasanut inatsimmi aningaasaliissutit tunngavigalugit pitsaanerpaamik aqutsinissamik akisussaaffeqartoq.

Kisiannili imaangilaq aningaasanut inatsimmi aningaasaliissutit qulakkeeraat nakkutilliinerup pitsaanerpaamik ingerlanissaa. Allaffissornikkut oqartussat suliassaraat aningaasaliissutigineqartut iluanni suliassat suut suliarineqartussatut ilimagineqarnerisut erseqqissassallugu.

Ajornakusoortorujussuuvoq nakkutilliinerit ataasiakkaat kingunerat misissussallugu aammalu piujuartitsinermut tapersiinersoq nalilersussallugu. Akerlianilli nakkutilliisoqarfik pissusissamisut ingerlanersoq nalilersorneqarsinnaavoq imaluunniit suliniutit allanngortinneqarnissaannik pisariaqartitsisoqarnerisooq, nalilersuinissamut qitiusut ineriartornerisa misissornerisigut taakkulu aalisarnermi pissutsit qanoq ineriartornerinik ilisimasanut sanilliullugit.

KANUAANA-p nakkutilliinermik suliaqarnera takussutissiorniarlugu KANUAANA 1996-imi ukiumoortumik nalunaarusiortalerpoq, taamaalilluni ukiumiit ukiumut KANUAANA-p ingerlatai nassuiarneqartarlutik. Ukiumoortumik nalunaarusiaq KANUAANA-p annertusarusunnikuugaluarpa, taannalu ilaatigut nalilersuinermik nalunaarutitut isikkoqartillugu, tassani suliassanut anguniagassatullu aalajangersakkat immikkoortui nassuiarneqartassallutik.

Kisiannili sipaarniarnerup kingunerisaanik aningaasassaaleqisoqarnera pissutigalugu KANUAANA-p 1999-ip kingorna ukiumoortumik nalunaarusiortarneq unitsinnikuuaa. KANUAANA-p neriuutigaa ukiunut 2000-imiit 2005-imut ukiumoortumik nalunaarusiaq tamakkiisoq qaammatini aggersuni saqqummersissinnaassallugu.

Qarasaasiani nalunaarsuiffiit annertusarneri, kisitsisinik katersuineq, kisitsisit tamarmiusunngorlugit suliarineqartarneri aammalu suleriaatsimi tunngaviit pitsanngorsarneri pitsaasumik periuseqarnissamut tapersiissapput, tassani kisitsisit ataatsimoortunngorlugit suliarineqarsinnaassallutik misissorneqassallutillu. Periutsit taamaattut amerlasuuni allaffissorneq pitsanngortissavaat, aammalu soorlu assersuutigalugu immami aalisarnermik misissuinerit annikillisinneqarnerinut tapersiissallutik, tassungalu ilaliullugu sunniuteqartitsinerulissallutik.

Immikkoortoq aamma aningaasartuutikiffiusutut isigineqartoq tassaavoq aqutsineq pitsaasoq pikkorissunik misilittagalinnillu sulisoqartoq. Taamaammat sulisut ataavartumik ilinniagaasa annertusarnissaannut neqeroorfigisinnaasariaqarput aammalu ilisimasaqartitsilersumik ilinniaqqinnermikkut ilisimasaat annertusarneqartariaqarlutik.

Akuttunngitsutigut suliaritsit pitsanngorsarniarlugit immikkut ilisimasalinnik atorfinitsitsinissaq pisariaqartarpoq.

Sulisut suliffeqarfimmut naleqarnerpaapput, aammalu sivisunerusumik misilittagaqartillugit, annertunerusumik pisinnaasaqartillugit aammalu suliassaminnut kajuminnerutillugit, sulilluarnerusarput naleqarnerulerlutillu.

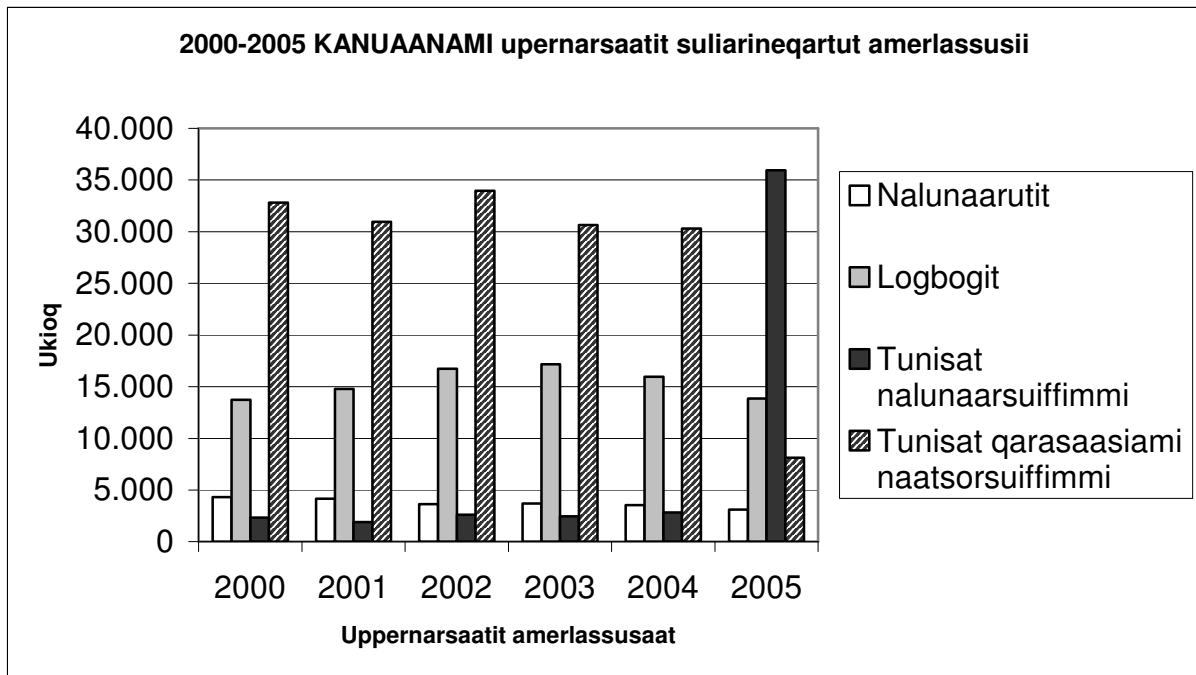
1.3 Ulluinnarni suliassat

Ilanngussaq 1-imi takuneqarsinnaapput malittarisassat inatsisillu suliassanut nalimassaataasussat tunngavigalugit KANUAANA-p suliassai.

Ilanngussaq 7-imi skemanngorlugit takuneqarsinnaapput aalisarnerit KANUAANAP nakkutigisaanik kisitsisinillu nalunaarsuivigisartagaanik takussutissiaq.

Tassani ersippoq KANUAANA-p suliassai annertoorujussuusut assigiinngiiaaqalutillu. Kisiannili suliassat amerlasuut suliarineqartuupput suliassanillu annertuunik assigijartunik imaqarlutik.

Pingaartumik nalunaarutininik, logbogininik tunisinernillu suliat taakkunangalu uppernarsaanerit sukkasuumik eqqortumillu nalunaarsuinissamik ullumikkut annertuumik piunasaqartitsipput. Pingaartumik kisitsisit taakku suliarineqarnerini pitsaassutsimut piunasaqaatit annertupput, tassa pisassiissutit niuerutigineqarsinnaasut ataasiakkaanit pigineqartut aqunneqarnerat eqqarsaatigalugu, tassani aalisarsinnaanermut akuersissutinik pigisaqartut ataasiakkaat pisassiissutinik kontoi allaffissornikkut suliarineqartarlutik.

* Ilimagineqarpoq logbogit 2005-imi suliarineqartut logbogit kingulliit tiguneqarpata amerleriaqqissasut

Grafikkinngorlugu qulaani takutinneqartup 2000-imiit nalunaarutit suliarineqartut ineriartornerat takutippaa. Ukiuni marlunni kingullerni nalunaarutit amerlassusiisa ikileriarnerannut ammassanniartoqarnikuunnginnik pingaartumik pissuteqarpoq. KANUAANA 2004-mi angallatit nunanit allaneersut logbogii 600-nut missingersersorneqartut suli tiguunngilai.

Ukioq 2004 ilanngullugu saattuat qalerallillu tunisat qaraasiami kisitsisinik suliarinnittarfiit assigiinngitsut assigiinngiiaartumik isikkoqartillugit nalunaarsorneqartarput. Raajat tunisat KANUAANA-p qaraasiami nalunaarsuiviani ukiuni tamani nalunaarsorneqarnikuupput. 2005-imiit KANUAANA periarfissaqalernikuuvoq tunisanik kisitsisit elektroniskimik qaraasiami nalunaarsuiffimmut toqqaannartumik nalunaarsuinissamut. Taamaammat 2005-imi takuneqarsinnaavoq qaraasiami nalunaarsuiffimmi tunisat amerlassusaat malunnartumik amerleriarnikuusut aammalu qaraasiami nalunaarsuiffiup "avataani" tunisat amerlassusaat ikileriaartut.

Nakkutilliineq eqqarsaatigalugu pingaartuuvoq eqqunngitsoqarneranik paasisaqartoqartillugu sukkasuumik qisuariartarnissaq. Kisiannili paasinarpoq KANUAANA-p piumasaaqat tamanna tamakkiisumik malissinnaanngikkaa.

Kisitsisit tiguneqartut aaqqissuulluakkamik pitsaasumik suliarinissaannut misissornissaannullu KANUAANA suli atortunik sulisunillu amigaateqarpoq. Qarasaasiami nalunaarsuiffiit naammattumik annertusarnikuunngillat aammalu suliusut naammaqqajaratik. Taamaammat KANUAANA tigusillattaarluni misissuisariaqartarnikuuvoq paasisitsiniaallunilu..

Pissutsit naammaginangivissutut KANUAANA-mit isigineqarput.

Nakkutilleeriaatsimut aamma akornutaavoq nakkutilliineq pappiaqqat atorlugit pisarmat. Tulaassinernut atatillugu KANUAANA-p pingaartutut isigaa, taakku toqqaannartumik misissuinikkut misissoqqinneqartarnissaat. Kisiannili taamatut misissuinissamat KANUAANA maannakkut sulisussaqaqngilaq.

Nunat tamat akornanni suleqatigiinnissamik aamma aalisarnermi kisitsisinik paarlaasseqatigiinnissamik annertunerujartuinnartumik piunasaqaateqartoqarpoq. Suleqatigiinneq taanna siunissami nunat tamat attaveqatigiinneranni isumaqatigiissutitigut aammalu paasissutissat isikkulersornerisigut kisitsisinik qarasaasiat atorlugit paarlaasseqatigiittarnernik tunngaveqassaaq.

Qarasaasiani nalunaarsuiffinni atortut annertusarneqarat kinguneqassaaq, KANUAANA-mi sulisut allaffissornikkut taakkunanga aqutsisut qaraasialerillaqqilluinnartuunissaat.

1.3.1 Aalisarnermik nakkutilliinermi inatsisinik allangortitsineq

Pisanik nalunaaruteqariaaseq maannakkut atuuttoq naammassiuminaatsuvoq aammalu pisat kisitsisaannik kukkusumik nalunaarsuisarnermut pissutaasarluni.

Pingaartumik aalisartunut nunanit allaneersunut ajornakusoorpoq, tassa periuseq arlalitsigut nunat allat periusaannit allaanerummat.

Immikkoortumi tullermi aallaavigineqarpoq KANUAANA-p suliassaanik allattorsimaffik, tassani inatsisinik nalunaarutinillu pineqartumut tunngasunik allanguinissaq nassuiarneqarluni, taakkulu kinguneqarluartumik allangortinneqarsinnaapput naleqqussarneqarlutillu, KANUAANA-p

nalunaarsuinermi nakkutilliinermilu sulilassaasa pisariillisarnissaannut
ajornannginnerulernissaannullu tapersiisinnaangortillugit:

Nalunaartarnerit:

Nalunaartarnermi periuseq ajornannginnerulersinniarlugu nutarterneqassaaq
aammalu NEAC-imi NAFO-milu periutsit akuerineqarnikut atorneqalissallutik,
aammalumi Kalaallit Nunaata suleqatigisaasa Kalaallit Nunaata aningaasatigut
killeqarfimmi iluani taassuminnga atuutilertitsinissaa kissaatigaat.
Nalunaaruteqartarnermi periutsimi nutaami angallatinik nakkutilliinermi periutsimi
nalunaaruteqariaaseq assigaa aammalu kisitsisinik nalunaaruteqariaatsit
assigiissaakkat NEAFC-imi atorneqartut tassani atorneqarlutik. Taamaalilluni
nalunaarutit ingerlaannartumik pisanik qarasaasiami nalunaarsuiffimmut
ingerlaanneq immiunneqartarput ingerlaannartumillu naalagaaffimmut sinerialimmut
imaluunniit suleqatigiiffimmut nassiuteqqinneqartarlutik.

KANUAANA-p ulluinnarni nalunaarutininik allaffissornikkut aqutsineq misissuisarnerlu
nukippassuarnik atuiffigisarpa. Nalunaaruteqartarnermi periutsip tamatigut
allangortinnerata nalunaarutit suliarineqartarnerisa pisariillisarneqarneri
kingunerissavaa. Nakkutilliineq kiisalu KANUAANA-p NEAFC-imik aamma NAFO-mik
kiisalu naalagaaffinnik sinerialinnik allanik nakkutilliinermi suleqateqarnera
annertuumik pitsanngortinneqassaaq. Aammattaaq eqqunngitsumik pisoqartillugu
sukkanerusumik iliuuseqartoqartassaaq.

Siunissami aamma nunat allat angallataasa kalaallit umiarsualiviini usingiarniarlutik
Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut killeqarfianut isertut nalunaaruteqartarnermi
periutsini malittarisassat malittartussaassavaat.

Taamaatilluni ilaatigut canadamiut aalisariutaat KANUAANA-mut aamma GLK-mut
nalunaartarnissamik pisussaaffilerneqassapput.

Nalunaartaruteqarnermi malittarisassat nutaat angallatinik unioqqutitsitillutik
aalisarsimasutut nalunaarutigineqarnikuusunik Kalaallit Nunaata usingiarnissamik
itigartitsinissamut pisussaaffiminik malinninnissaanut tunngaviulluinnarput

Logbogit suliarineqartarnerat

Logboginik atuisussaatitaaneq aalisarnerni assigiinngitsuni killilersuinerit atuutilersinneqarat peqatigalugu atuleriaartuartinneqarnikuvoq. Tamatigut paasissutissiinissamut pisussaaffeqarnermut aammalu kisitsinik nalunaarsugassanik assigiinngitsunik piunasaqaateqartoqartarpoq .

Taamaalilluni logbogini kisitsisinik allaffissornikkut aqutsineq aamma nalunaarsuineq imaannaangitsuvoq akisoorujussuullunilu. Kalaallit logbogisa pisariillisarnerisigut pisanik nalunaarsuisarneq pisariillisarneqassaaq aammalu nalunaarsuinermit kukkunerit ikilisinneqassallutik. Aammattaaq aalisartut logboginik immersuinerat ajornannginnerulissalluni. EU, Norge nunallu allat arlallit teknikikkut aaqqiissutissanik suliaqarput.

Inassuteqaatigineqarpoq Kalaallit Nunaata suliaq taanna malinnaavigilluassagaa, nunallu tamat periusissamik atuilernissaat utaqqimaassagaa, taassumalu kingorna periutsimut taamaattumut Kalaallit Nunaata naleqqussaanssamut pisariaqartitaanik aaqqiissuteqartoqarsinnaavoq. Piffissaq eqqartorneqartoq immaqa ukiut tallimat missaaniissaaq.

Elektroniskiinnakkut pisat pillugit paasissutissanik suliaqartarneq soqutigineqartorujussuvoq, tassa nunat aalisarfiusut tamarmik logboginik katuisarnerminni suliaqartarnerminnilu aammalu pisanik nalunaarsuisarnerminni nukippassuit atortarmatigit.

Elektroniskikkut logbogip aamma kingunerissavaa nakutilliinerup annertuumik pisariillisarneqarnera, tassa ullormut pisat nalunaarsorneqarsinnaammata, taammaalillunilu pisanik nalunaaruteqartarneq pisariillisarneqassalluni.

Ilimagineqarsinnaangilaq angallatit logbogeqartussaataasut ataatsikkut qarasaasiakkut logboginik atuilernissaat, tassa taakku pissarsiarineqarnissaat qarasaasiamut atortut atassuteqarnermullu atortut ikkussornissaat pisariaqarmat. Sinerissap qanittuani aalisarnermi angallatit mikinerit 10 meterimit mikinerusut maannakkut logbogeqartussaataangillat aammalu qarasaasiakkut

logbogeqarnissamik pisariaqartitsinatik, tassa pisanik nalunaarsuineq aamma tunisanermut atatillugu pisarmat.

Tunisinermi kisitsisit suliarineqartarneri

Tunisanit/tulaassanit kisitsisit sukat pingaraat pisanik nalunaarsuinermi aammalu pisassiissutininik nakkutilliinermi tunngaviusut. Tulaassanit kisitsisit nakkutilliinermi atorneqartarput aammalu pisat logbogini nalunaarsukkat misissornerannut kiisalu angallatit logbogeqanngitsut pisaannik nalunaarsuinermi kiisalu aalisakkanik killilersugaanngitsunik pisanik nalunaarsuinermi.

KANUAANA-p aalisarnermi kisitsinik nalunaarsuiffiani 2005-imi tunisanik nalunaarsuiffik nutaaq atulerpaa. Tunisanik qarasaasiami nalunaarsuiffimmi tunngavigineqarput pisisut aamma tunitsiviit elektroniskikkut nalunaarutigisartagat, taamaattumillu kaaviiartitsiviusut siullersaannik nalunaarsuiffiulluni.

Mannakkumut KANUAANA-p Kalaallit Nunaanni pisiortortut assigiinngitsut pisineranni kisitsisinik suliarinnittarnermini nalunaarsuisarsinnerminilu nukippassuit atortarnikuuai. Siusinnerusukkat KANUAANA-p raajarniarnermi, saattuarniarnermi kiisalu qaleralinniarnermi tunisinermi kisitsisit nammineeeluni suliarisarnikuuai. Tassunga ilaliunneqassaaq angallanut nunanit allaneersunut tunisat nalunaarsorneqarneq ajortut, taamaallaalli pisat logbogini nalunaarsukkat misissornerannut atorneqaannartartut. Maannakkut aalisakkanik pisassiinikkut killilersugaanngitsunik tunisanik nalunaarsuisinnaaneq periarfissaqalerpoq.

Tunitsivinniit elektroniskikkut nalunaaruteqartarneq nammineq piumassuseq tunngavigalugu aaqqiivigineqarnikuuvoq aammalu KANUAANA-mi tunisassiortunilu pisariillisaanermut tapersiilluni. Inassuteqaatigineqarpoq inatsisit naleqqussarneqassasut, taamaalilluni kisitsisit nalunaarsuiffiillu isikkui naleqqussarneqarsinnaaniassammata.

Kalaallit Nunaanni pisanik nalunaarsuisarneq assigiiaanngilaq tamatigoortuunanilu. Nunat Kalaallit Nunaata suleqatigisai tunisinermi kisitsisit pisassiissutininik killilersuinermut aamma pisassiissutininik ilanngaasarnermut atortarpaat. Tamassuma kinguneraa pisanit kisitsisit KANUAANA-p nalunaarsugaata naalagaaffiillu sineriallit nalunaarsugaasa akuttunngitsumik assigiinngittarnerat.

Angallatit avataasiortut nunanit allaneersut Kalaallit Nunaaneersullu logbogini kisitsisaat pisassiissutininik ilanngaasarnermi tunngaviusarput. Tassani pinnagit Kalaallit Nunaanni tunisassioffinnut tunisat annertussusaat. Tassani annertussutsit tunisassioffiit tulaassatut naatsorsugaat pisassiissutininik ilanngaanermi tunngaviusarput. Kisiannili raajat tulaassat eqqarsaatigalugit annertussutsit tunisassioffiup pisiarisamisut nalunaarutigisai pisassiissutininik ilanngaanermi atorneqartarput.

Raajat tulaanneqartut tamarmiusut pinnagit kisiannili tunineqartut annertussusaat pisassiissutininik ilanngaanermi tunngavigineqartarnerisa kinguneraa aalisartumut pisassiissutit ersinngitsumik qaffanneqartarneri. Aqutsineq eqqarsaatigalugu tamanna nappanneqarsinnaangilaq tatiginangilluinnarlunilu.

Killilersukkanik killilersugaangitsunillu sinerissap qanittuani aalisarnermi pisanik nalunaaruteqartarnermi tunisanik qarasaasiami nalunaarsuiffik tunngaviussaaq.

Tunisanik qarasaasiami nalunaarsuiffiup pilersinneqaranut annertusarneranullu atatillugu pisiortortut nalunaaruteqartussaatitaanerat pillugu malittarisassat ataavartumik annertusarneqassapput.

Tunisineq pillugu nalunaarutip nutarterneratigut suliaq aallartereerpoq¹. Tunisanik qarasaasiami nalunaarsuiffiup pilersinneraqarnerani Namminersornerullutik Oqartussat sulisoqarfiinit allanit KANUAANA-p kisitsisinik pilersussallugit pisussaaffigisaanit atorneqarsinnaasunngortinneqarsinnaassaaq.

Tunisanik qarasaasiami nalunaarsuiffiup pilersinneqarnerani piffissaq sivikitsoq eqqarsaatigalugu annertuumik pisariillisaaviussaaq aammalu sulisunik sipaarfiussalluni. Tunisanik qarasaasiami nalunaarsuiffik aammattaaq logbogit nalunaarutillu tatiginassusaannut aammalu ataatsimut nalunaarsornerinut pitsangorsaataassaaq. Piffissap ingerlanerani aalisarnermik killilersuineri aammalu kalaallit aalisarnerini aaqqissuussaaneq pillugu politikimi tassunga atasumi pingaarnepaamik kisitsisinik pissarsivigineqarsinnaassaaq.

¹ Aalisarnermi, piniarnermi savaateqarnermilu tunisassianik tunisinermi nalunaaruteqartarnej pillugu Namminersornerullutik Oqartussat Nalunaarutaat nr. 14 25. maj 1987-imeersoq

Pisassiissutinin nakkutilliineq aamma pisassiissutinin allaffissornikkut aqutsineq:

Kalaallit raajarniarneranni pisassiissutinin allaffissornikkut aqutsineq kisitsisinik suliarinninnissamut annertuumik piumasaqaatitaqarpoq. Tassaavoq aalisarneq pisassiissutinin niuerutigineqarsinnaasunik ataasiakkaanit pigineqarfiusoq, KANUAANA-llu atortuni sulisunilu amerlanersaat tassunga atortarpai. Pingaartumik pisassiissutit eqaatsumik atorneqarsinnaanerannik aaqqiineq allaffissornerulertitsivoq. Pisassiissutinin eqaatsumik atuisinnaanermik aaqqiinerup aalisariutaatillip ukiumi tullermi pisassiissutinin siumoorluni atuisinaaneramik imaluunniit pisassiissutit pisarineqanngitsut ukiumut tulliuuttumut nuutsisinnaaneramik periarfissippaa. Pisassanik eqaatsumik atuisinnaanermik aaqqiineq ukiumut pisassiissutinin nalunaarutit suliarineqartartut marloriaatinngortippai, tassa aalisariutaatileqatigiiffiit ukiumut arlaleriarluni pisassiissutinin atuinerat naatsorsortussaatiillugu nutaanik tunniussisoqartarmat.

Aalisarnernik allanik allaffissornikkut aqutsineq nalunaarsuinerlu ajornannginneruvoq, kisiannili piffissat ilaanni ulapiffiusaqaluni. Ingasammik ammassanniarneq, taassuma ilisarnaatigaa sivikitsumik annertuumilli sapaatit akunnerini sisamaniit arfineq pingasunut, tassa angallatit 100-t tikillugit piffissami ataatsimi sumiiffimmilu ataatsimi aalisartarmata. Tamanna pisanik nalunaarsukkat tiguneqartut sukkaasumik pitsaasumillu nalunaarsorneqarnissaannik piumasaqartitsivoq.

Nalunaaruteqartarnermi assigiinngiiaartunik periuseqarfiusumi aammalu logbogit piffissami sivirusi ingerlaartarmata kukkusumik nalunaarsuisoqartarpoq. Tassani pineqarput angallatit qalorsuit ungersortakkat atorlugit aalisartartut, taakkulu pisatik tankini uninngatittarpaat aammalu nunanut allanut tulaassisarlutik imaluunniit angallatinut angallassissutaasartunut nuuttarlugit. Aalisarnermi tassani pitsaasumik nakkutilliinissaq KANUAANA-mut ajornakusoortorujussuvoq.

Angallatinik nakkutilliissut.

Angallatinik nakkutilliissut (FOS) 2000-imi atorneqalerpoq. Nakkutigineqarput aalisariutit nunanit allaneersut tamarmik aammalu kalaallit angallataat tamarmik 90 BT-mik annerusut kiisalu angallatit aalisakkanik tunisassioortarmut imaluunniit usilersornissamut akuersissuteqartut.

FOS-ip atulerneraniit kalaallit angallataat 95-it missaaniittut nakkutilliissutikkut nakkutigineqarput. Angallatit nunanit allaneersut 300-it missaaniittut ukiuni kingullerni tallimani FOS-imi nalunaarsorneqarnikuupput.

Nunanik tamanik (NAFO aamma NEAFC) kiisalu nunanik ataasiakkaanik (Norge, EU, Island, Savalimmiut, Ruslandi) aalisarnermik nakkutilliinermi suleqateqarnerup ineriartornera angallatit pillugit, pisanik paasissutissanik kiisalu angallatit nalunaarutaannik paarlaasseqatigiittarneq maannakkut annertuumik piunasaqaatitaqarpoq. Tamassuma kinguneraa KANUAANA-p 2004-mi nakkutilliissutinut nutaanerusunut atoruminarnerusunullu nuunnera, taannalu suliffeqarfimmit aalisarnermi qaraasiakkut nalunaarsuiffimik ineriartortitsisumit ikiuisartumillu ineriartortinneqarnikuuvoq.

Angallatinik nakkutilliissut tamakkiisumik pissarsiviginiarlugu, nakkutilliissut pisanik nalunaarsuiffimmut LULI-mut atassuserneqartariaqarpoq. Angallatit sumiinneri logboginut aamma kisitsisinut sanilliullugit misissuineq nakkutilliinermik kiisalu kisitsisit pitsaassusaannik pitsanngoriartitsissaaq, tamannalu aamma biologit siunnersuisarnerannut iluaqutaassalluni.

Aammalu nakkutilliissut immikkoortumi "nalunaarutit" taaneqartutut nalunaarsuiffimmut tamarmiusumut ilanngunneqassaaq.

Nalilersorneqassaaq Kalaallit Nunaanni FOS-i annertusarneqassanersoq angallatit 90 BT-mik (50 BRT-mik) mikinerusut ilanngunneqarsinnaangorlugit. Ineriartorneq taanna nunani allani takussaavoq, tassa angallatit 12 meterimik anginerusut ilanngunneqartarmata. Kalaallit Nunaanni saattuarniarneq arfinilinnik aqutsiveqarfiusoq aammalu aalisarsinnaanermut akuersissut killeqartoq amerlanerpaamik aqutsiveqarfinni marlunni atorneqarsinnaalluni, iluaqutaassaaq angallatit mikinerusut aammaa nakkutigineqarsinnaappata.

Inuttanik nakkutilliineq:

Kalaallit angallataat 50 BRT/90BT-mik anginerusut aalisalermik nalunaaruteqarnerminnut atatillugu inuttat allattorsimaffiat nassiuttussaavaat kiisalu angalaneq naammassippat logboginut ilanngullugu inuttat allattorsimaffiat aamma nassiutissallugu.

Inuttanik nakkutilliineq 1996-ip tungaanut pingaartinneqarnikuunngilaq, kisiannili politikikkut kissaateqartoqarneratigut nakkutilliineq taanna annertusarneqarpoq. KANUAANA tassunga atatillugu Kalaallit Nunaanni inuit allattorsimaffiannik atuisinnaalernikuuvoq, tamassumalu nakkutilliineq pitsanngortippaa.

Kisiannili KANUAANA nakkutilliinermut tassunga qarasaasiami nalunaarsuiffeqanngilaq, amerlanertigullu inuit namminneq suliaqarnerisigut aammalu sulisup misilittagai eqqaamannissinnaaneralu tunngavilugit nakkutilliineq ingerlanneqartarluni.

Qarasaasiami nalunaarsuiffimmik pilersitsineq – KANUAANA-p inunnik ataasiakkaanik nalunaarsuiffiata annertusarneratigut, nakkutilliineq taanna annertuumik pitsanngoriartinneqarsinnaavoq aammalu aalisarnermi suliffissaqartitsinermik naatsorsueqqissaarnermut tunngavigineqarsinnaalluni.

Nunat tamat akornanni nakkutilliinermik aaqqiinerit

KANUAANA-p nunat tamat akornanni nakkutilliinermik suliaqarnera NAFO-p aamma NEAFC-ip nakkutilliinermik aaqqiinerannik aallaaveqarpoq. Aammattaaq aaqqissikkani piumasarineqarpoq tulaassinermi misissuisoqartassasoq, tassani pisat annertussusaat uppersarnerneqassallutik – tassa nammineerluni misissuinikkut.

Piumasaqaatit taakku arlallit suli kalaallit inatsisaaniingillat. Nakkutilliinermi suleqatigiinneq annertusarneqartillugu pitsanngorsarneqartillugulu pissutsit Kalaallit Nunaannut ajornarsiartuinnarput. Nalorninarpoq kalaallit nunat tamat imartaanni unioqqutitsinerat Kalaallit Nunaanni eqartuussivimmi suliassanngortinneqarsinnaanersut.

NAFO-p aamma NEAFC-ip peqqussutigaat nunat ilaasortat ataasiakkaat angallatit nunat ilaasortat erfasuisa ataanni nalunaarsorneqanngitsut nunat tamat piujuartitsinissamik malittarisassaak akimorlugit aalisarsimasutut paasineqarsimasut

usingiarnissaannik itigartitsinissaat inerteqquteqarnissaallu. Nalorninarpoq angallat taamaattoq kalaallit umiarsualivianni usingiarnissamik kissaateqarpat Kalaallit Nunaata malittarisassat malissinnaanera.

Pisassiissutinik akuersissuteqartarneq taassuma ataani angallanik inunnillu ataasiakkaanik naluaarsuisarneq

Qarasaasiami nalunaarsuivimmi LULI-mi angallatinik inunnillu ataasiakkaanik nalunaarsuiviit pilersinnerinut atatillugu aalisarsinnaanermik akuersissutit pisassiissutinik nalunaarsuisarneq ilanngullugu LULI-mut ikkunneqarput.

Aalisarsinnaanermut akuersissuteqartarneq akuersissutinillu naqitsisarneq Pisortaqarfimmi Aalisarnermut Immikkoortortaqarfik qanittumik suleqatigalugu pisarpoq. Aalisarsinnaanermut akuersissutinik naqitsisarneq utaqqiisaagallartumik KANUAANA-miinnikuuvoq aammalu Aalisarnermut Immikkoortortaqarfimmut maannakkut utertikkiartuaarneqassalluni.

Sinerissap qanittuani saattuarniarnermi aamma qaleralinniarnermi aalisarsinnaanermut akuersissutinik naqitsisarneq sulii KANUAANA-miippoq.

Aalisarnermi tassani umiatsiaaqqat (kiisalu qimussit) aamma angallatit mikinerusut amerlanerupput. Tassani aalisarsinnaanermut akuersissutinik qinnuteqartut kommune aqutigalugu qinnuteqaat KANUAANA-mut nassuteqqiillugu qinnuteqarnermik akuersissuteqarnermillu suliaqarfiusarput. Suliaq taanna ilaatigut KANUAANA-mi atortunik sulisunillu piffissap ilaani atuiffiusarpoq. KANUAANA taamaallaat aalisarsinnaanermut qinnuteeqaatit kommunenit tigusat tigusillattaarilluni misissuinissaminut sulisussaqqarpoq.

Angallatinik aamma inunnik ataasiakkaanik nalunaarsuiffiup ingerlatiinnarneqarnera

Angallatinik aamma inunnik ataasiakkaanik nalunaarsuivik aalisarnermi qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmi tunngaviulluinnarput, pingaaruteqarluinnarlunilu nalunaarsuiffiit taakku akuttunngitsumik nutarternissaannut inatsitigut taparserneqarnissaat.

Angallatit allanngortinneqaraangata, soorlu allanngortiterinikkut tonnage aamma angissusaat il.il. kiisalu maskinap sakkortussusaa allanngoraangat angallataatillit angallatitik pillugit paasissutissanik nassiussinissamut pisussaaffilerneqassapput. Tunisinermut pisinermullu atatillugu piginnittut aamma allanngoraangata nalunaarutigineqartassaaq. Kiisalu inatsisikkut aalisarnermik inuussutissarsiortut angallatit kalaallit aalisariutaatinngorlugit erfalasulerneqarnissaannut qinnuteqarnissamik pisussaaffilerneqartariaqarput. Kalaallit aalisariutaatinngortillugit erfalasulertussanngorlugit angallammik pisinissamut akuersissut aalisarsinnaanermut qinnuteqartoqannginnerani imaluunniit kalaallit pisassiissutaannik allatigut aalisalersinnagit, EEZ-mi (aningaasaqarnikkut killeqarfik) imaluunniit nunat tamat imartaanni aalisalersinnagit naalackersuisoqarfimmit tunniunneqarsimassaaq. Taamaaliornikkut aalisarsinnaassuseq pitsaasumik aqunneqarsinnaassaaq, taamaalillunilu aamma aqutsiveqarfimmik politikikkut piumasaqarsinnaaneq millisinneqassalluni.

Aammattaaq nalilersorneqassaaq angallataatillit atortui amerlassusaat angissusaallu kiisalu tunisassiorsinnaassuseq pillugit paasissutissanik nalunaaruteqarnissamut pisussaaffilerneqassapput.

1.3.2 Nakkutilliisut

1989-imi nakkutilliisoqarneq eqqunneqarpoq, taannalu annertusiarortinneqarluni 1996-imi 50-inik aalisarnermi nakkutilliisoqarnissaa akuersissutigineqarluni.

Aaqqiinerup eqqunneqarnera annertusarneralu ilaatigut raajarniarnermi pisassiissutinik nammineq pigisanik niuerutigineqarsinnaasunillu atuilernermut atatillugu eqqunneqarpoq. Taamanikkut raajarniarneq raajarniutit annertoorujussuarmik pisaqarsinnaassuseqarnerannik kalluarneqarpoq aammalu piffissat ilaanni raajat mikisut amerlasuut iginneqartarlutik, taaneqartartoq "high-grading". Tassunga ilaliullugu raajarniarnermi pjarisuukkanik kisitsisit aamma uppernassusiat nalorninarnikuuvoq.

Taamanikkut nakkutilliisoqarnermik aaqqiinermi raajarniarneq isiginiarneqarpoq, pingaartumik igitsisarnermi pjarisuugaqartarnermilu ajornartorsiutit millisinniarlugit, taamaalillunilu pisanik nalunaaruteqartarneq uppernarnerusunngortinniarlugu.

Aalisarnermi nakkutilliisut sulissaraat aalisarnermi *nakkutilliinissaq*, tassa imaappoq aalisarnermik malinnaaneq nakkutilliinerlu, taassuma ataani eqqortumik pisanik nalunaarsuinissaq qulakkeerniarlugu aammalu eqqaasoqaqqunagu. Aammattaaq angallammi naalagaq siunnersorsinnaavaat kiisalu unioqqutitsinernik nalunaaruteqatassallutik. Aalisarnermi nakkutilliisut taamaalillutik *pisinnaatitaanngillat* aalisarnermi inatsisit malinneqarnersut misissussallugu. Taamaalillutik peqqusisinnaanngillat imaluunniit pillaammik akiligassiisinnaanatik il.il.

Nakkutilliisoqarnerata malittarisassat malinneqarnissaannut tapersiivoq. Pingaartumik nakkutilliinermi periutsit nalinginnaasut naammatsinnagit, soorlu:

- Eqqaanissamik inerteqqutip malinneqarnissaa;
- Pisisuukat annikillisinneqarnerat;
- Atortut inerteqqutit atornerqarneri;
- Pisanik aamma pisisuukkanik kiisalu igitanik eqqortumik nalunaarsuineq;
- Nutaanik aalisalernermit atatillugu kisitsinik paasissutissanillu katersineq;
- Ilisimatusarnermit atatillugu ikiunneq aamma kisitsinik paasissutissanillu katersineq;
- Inuttaqarneq pillugu malittarisassat malinneqarneri.

Nalilersuinermi sakkut, angallatit pisaasa katitigaanerisa assigiinngissutaannik nalilersuutaasinnaasut KANUAANAp ineriartortinnikuuai, taamaalillunilu nakkutilliinerup annertussusiata sunniutai misissorneqarsinnaallutik.

KANUAANA-p takutinnikuuaa imaattoqarunartoq:

- angallatit ilaasa nakkutilliisoqarlutik nakkutilliisoqarnatillu raajat suliffissuarni atugassat annertuumik assigiinngissuteqartut;
- ataatsimut isigalugu angallammi nakkutilliisoqartillugu nakkutilliisoqartinnagulu raajanik eqqaasarneq assigiinngissuteqartoq;
- angallami nakkutilliisoqartillugu ingasammik raajanik eqqaasarneq ingalassimatinneqartartoq.

Kalaallit raajarniutaat avataasiortut nammineq tunisassiortartut ullumikkut aqqaneq marluupput, taakkulu aalisariutaatileqatigiiffinnik arfinilinnik pigineqarput. Angallatit amerlassusaat appariarnikuugaluarpoq, kisiannili agguaqatigiissillugu tonnage aamma maskinat sakkortussusaat annertuseriarnikuupput. Taamaalilluni nammineq

pigisanik niuerutigineqarsinnaasunillu pisassiissutit atulermatali aalisarsinnaassuseq annertuumik annertuseriarnikuuvoq, KANUAANA-lu naliliivoq raajarniutit aalisarsinnaassusiat annertuallaartoq.

Nakkutillineq eqqarsaatigalugu aalisarnerni assigiinngitsuni aalisarsinnaassutsip annertuallaarnera eqqarsarnartoqarpoq aammalu soorlu taaneqareersoq tamanna aalisarnermi ajornartorsiutit annertunersaattut isigineqarpoq – aamma nunarsuaq tamaat eqqarsaatigalugu.

Nakkutilliisut amerlassusaat appariartornikuuvoq 2005-ip naanerani 27-nngorlutik. Taamaammat aalisarnermi nakkutillineq taamatulli annikilleriarnikuuvoq, taamaalillunilu piffissat ilaanni nalunaarutigineqartarpoq pingaartumik raajat mikisut iginneqartut amerliartortut. KANUAANA-p aamma paasivaa logbogit pitsaassusaat nikerarsinnaasartoq, annikippallaamillu nalunaaruteqartoqarsinnaanera assortoruminaalluni.

Aalisarnermik nakuutillineq akisuvoq, taamaalillunilu nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussineq aalisarnermik nakkutilliinermi aaqqiinerulluni akisungaatsiartoq. Kisiannili nakkutilliisut qulakkeertittarpaat aalisarnermi paasissutissanik tatiginartunillu allatigut pissarianeqarsinnaanngitsumik pissasinissaq. Nunat allat arlallit taamatut aaqqiineq atulernikuuat.

1.3.3 Piniarnermik aalisarnermillu nakkutilliisut nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussinermi suliaat

Piniarnermik nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussineq pillugu. Aalisarnermut Piniarnermullu Pisortaarfik 2004-mi nassuiaasiarpoq. Taamaammat siunissami aalisarnermik nakkutilliinermi piniarnermik nakkutilliisut suliassaat pillugit nassuiaat taanna innersuussutigineqarpoq.

Nassuiaammi takorluukkat aamma iliuusissatut pilersaarutit kiisalu inassuteqaatigineqartut KANUAANA-p uani nassiutaanut naapertuupput.

KANUAANA isumaqarpoq piniarnermik aalisarnermillu nakkutilliisut qulliunerusumik aalisarnermik nakkutilliisoqarneranik aaqqissuussinermut ilaatinneqartariaqartut. Tamanna pisinnaavoq piniarnermik aalisarnermillu nakkutilliisut pingaarnertut

suliassaat akornusernagit. KANUAANA-p pissarsissutaalluartumik suliassani immikkooruteqartuni aalisarnermik nakkutilliisunik suleqateqartillugit piniarnermik nakkutilliisut atortarnikuuai. Ulluinnarni taaneqarpoq assigiinngitsunik nakkutilliineq, tassa angalanermi ataatsimi ataatsikkut piniarnermik nakkutilliineq aamma aalisarnermik nakkutilliineq.

Kapitali 2 Kalaallit Nunaanni Aalisarsinnaanermut Akuersissutininik Nakkutilliivik

2.1 KANUAANA-p oqaluttuassartaa aaqjissuussaaneralu

Namminersornerullutik Oqartussat aalisarnermik aqutsinermik tigusinerannut atatillugu KANUAANA 1987-imi pilersinneqarpoq. Taamaalilluni aalisarnermik aqutsineq Kalaallit Nunaata nammineq akisussaaffigilerpaa. Taamanikkut pisassiissutininik atuinermik nakkutilliinermi pingaarnerutillugu angallatit anginerusut (avataasiortut) angallatillu nunat allaneersut nakkutigineqarput. Taamanikkut annertunermik suliassaavoq angallatit taakku KANUAANA-mut aamma Grønlands Kommando-mut pisanik nalunaarutaannik sularinninneq nalunaarsuinerlu.

Avataasiorluni aalisarnermi logbogit atorineqalerput, kisiannili KANUAANA-p logboginik suliaqartarnera tassaaginnarpoq logbogit malillugit pisanik tamarmiusunik nalunaarsuineq pisanillu nalunaarutinut taakku sanilliuttarlugit. Logbogit Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffimmut nassiuteqqinneqartarput, taannalu logbogini paasissutissanik pingaarnertut atuisuulluni.

Avataasiorluni raajarniarnermi aalisarsinnaassuseqarpallaarneranik ajornartorsiuteqarnerup kinguneranik, taamanikkut annertuumik raajanik eqqaasorunnittoqarluni, Namminersornerullutik Oqartussat 1989-imi nakkutilliisoqarnermik aaqjiineq atulerpaat. (Taamanikkut nakkutilliisut taaneqartarput aalisarsinnaanermik akuersissutininik nakkutilliisut). Piffisami tassani avataasiorluni raajarniarnermi pisassat nammineq pigisat niuerutigineqarsinnaasut atorineqalerput. Aqjissuussinermik allaffissornikkut ingerlatsineq KANUAANA-mut inissinneqarpoq, taassumalu raajarniutini nakkutilliisoqarnissaa isumagisarpaa. Aaqjissuussineq annertusiartortinneqarpoq, 1995-imi nakkutilliisutut atorfiit 50-iunissaat akuersissutaalluni.

1996-imi nassuerutigineqarpoq Pisortaarfik paasissutissanik sukumiinerusunik amerlanerusunillu pisariaqartitsinermut kiisalu naalakkersuisoqarfimmik sulissinnerup sukkanerunissaanut atatillugu aqutsinermi piumasaqaatinik nutaanik

malinnaasinnaajumalluni pisanik nalunaarsuiffimmik pisariaqartitsisoqartoq. Sinerissap qanittuani raajarniarnermi 1997-imi pointe qartitsinermik aaqqissuussineq atorunnaarlugu avataasiortutuulli pisassiissutit nammineq pigisat niuerutigineqarsinnaasullu atorneqalerput. Angallatit taakku logboge qartussaataitanerat eqqunneqarpoq, aalajangerneqarlunilu logboginik tunisinermilu allagartanik nalunaarsuinissaq KANUAANA-p suliarissagaa. Tassunga atatillugu KANUAANA-mi sulisut overassistentinik marlunnik amerlinissaat akuersissutigineqarpoq.

Tamassuma kingorna pingaartumik sinerissap qanittuani aalisarnernik killilersuineq annertuumik annertusineqarpoq. Qaleralinniarnermi aamma saattuarniarnermi aalisarsinnaanermut akuersissuteqartarneq atorneqalerpoq aammalu logboge qartussaataitaneq atorneqalerluni. Piffissami tassani tunitsiviit tulaassanik KANUAANA-mut toqqaannartumik nalunaaruteqartussaataitalerput, taamaalilluni aalisarnerni taakkunani pisassiissutinik atuinerit nutaterkanik naatsorsorneqarsinnaalersillugit. KANUAANA pisorta qarfillu peqquneqarput atugassarititat atuuttut iluanni aningaasanik pisariaqartinneqartunik nassaaqqullugit.

KANUAANA-mi allaffissornikkut sulisut ullumikkut 14-iupput, taakkunannga marluk tiimimusiaqarlutik (ilinniartooq aamma allaffimmi ikiorti).

Ilanngussami 3-mi takuneqarsinnaaovq Aalisarnermut Piniarnermullu Pisorta qarfiup aaqqissuussaananerani inissisimaneq.

KANUAANA-p suliaasaanik allattorsimaffik annertoorujussuuvoq aammalu sulisut ataasiakkaat suliaasaat akuttunngitsutigut annertusarput assigiiaarlutillu. Pingaartumik assistentit logboginik tunisanillu suliaqartut taarseraattorujussuupput.

Ilanngussaq 1-imi takuneqarsinnaapput KANUAANA-p sulisaanik pisussaaffiinillu sukumiisumik takussutissiaq.

Ilanngussaq 2-mi takuneqarsinnaapput KANUAANA-mi sujliassat sulisullu amerlassusaannik grafikkinngorlugu takussutissiaq

2.2 Takorluukkat aamma Iliuusissatut pilersaarutit

KANUAANA-p 2003-mi immikkoortoqarfiup piffissami 2003-2006 suliaassatut takorluukkat aamma iliuusissanik pilersaarut suliarai. Immikkoortuni tulliuuttuni KANUAANA-p takorluugai annertunerusumik allaaserineqarput.

Ilanggussaq 4-mi takuneqarsinnaapput takorluukkat aamma iliuusissatut pilersaarutit immikkoortukkaakkat.

2.2.1 Nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussineq.

Nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussineq ingerlanneqarpoq sulisut amerlassuseqarlutik angallatit nunanit allanneersut Kalaalit Nunaanneersullu minnerpaamik 50%-ii nakkutigineqarsinnaallutik.

Aammattaaq nalilersorneqassaaq kilisaatit raajarniutit nammineq tunisassiorsinnaasut tamakkiisumik nakkutigineqassanersut.

Nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussineq atuisunit aningaasalersuganngorlugu allanngortinneqassaaq, imaalillugu angallatit nakkutilliisunik atuinerminni akitsuummik akiliitittarlutik. Akitsuut naatsorsorneqassaaq angallammi ullut nakkutilliinerit tunngavigalugit.

Nakkutilliisut pisariaqartitsisoqartillugu piniarnermik aalisarnermillu nakkutilliisut suleqatigalugit aalisarnermi nakkutilliisunut ikiuinertut paarlakaajaartumik nakkutilliisuusassapput aammalu sinerissap qanittuani aalisarnermik nakkutilliisassallutik.

Nakkutilliisut nakkutilliinermi suliaasaat annertusarneqartariaqanngillat, kisiannili ilaatigut Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffimmut aaqqissuussamik paasissutissanik katersuinermik suliaqarnissaaq piukkunnarluni. Nakkutilliisut sulii angallatinut nakkutilliinermi ajornartorsiutaasunut ikisinnaasariaqarput – pingaartumik eqqaasarneq aamma pjarisuugaqartarneq eqqarsaatigalugit. Nakkutilliisut aalisarnernut nutaanut ineriartortinneqartunut aamma misileraalluni aalisarnernut nakkutilliisarnissaat pissusissamisuussaaq

Nakkutilliisut pisinnaatitaaffiisa annertussaata pikkorissartitsinissamik neqerooruteqartarnikkut aammalu tamanut tunngasunik ilinniartitsinikkut

annertusarneqassaaq. Toqqaannartumik aalisarnermik tunisassiofimmeersunik sulisussarsiortarnissaq pinngitsoortariaqarpoq.

2.2.2 Aalisarnermik nakkutilliisoqatigiit.

KANUAANA-mi aalisarnermik nakkutilliisoqatigiit pilersinneqassapput arfineq pingasunik sulisoqartussaq (pisariaqartitsineq Kalaallit Nunaanni aalisarnerup ineriartornera apequtaatillugu amerlassusaat aaqqiivigineqarsinnaavoq), taakkulu nunami nakkutilliisutut aamma aalisarnermi nakkutilliisutut/misissuisutut immikkut ilisimasaqassapput.

Aalisarnermi nakkutilliisut kapitalimi 3.3-mi allaaserineqartutut ukiut marluk missaanni ilinniagaqarsimassapput.

Aalisarnermi nakkutilliisut paarlaakaajaartumik allaffissornermik logboginik aamma tunisanik paasissutissanik misissuisarnermik aamma sinerissami umiarsualivinni toqqaannartumik misissuisarnermik suliaqartassapput. Nakkutilliisoqatigiit KANUAANA-mi sulisut qanittumik suleqatigisassavaat. Toqqaannartumik nakkutilliineq tassaassaaq illoqarfinnut assigiinngitsunut aamma tunitsivinnut misissuilluni angalaneq/paasisitsiniaaneq. Nakkutilliineq tassaassaaq tulaassanik misissuineq, logbogini paasissutissat misissorlugit tulaassanik nakkutilliineq, aalisarnerinnaanermut akuersissutini piumasaqaatit malinneqarneri, aalisakkat assigiinngitsut, atortut aammalu sumiiffiit pisaqarfiusut il.il. misissorlugit. Nakkutilliinermut aamma ilaassaaq angallatinik misissuineq angallatit pillugit paasissutissat aamma piginnittut pillugit paasissutissanik misissuinissaq anguniarlugu. Aalisarnermik nakkutilliisut, Kalaallit Nunaanni pissutsit pissutigalugit, piffissap ilarujussuani sinerissami angalasassapput. Aammattaaq aalisarnermik nakkutilliisut taakku NEAFC-imi aamma NAFO-mi nakkutilliisutut nunat tamat akornanni sulissanik suliaqartassapput. Aalisarnermik nakkutilliisut aamma angallatinik nunanit allaneersunik misissuisinnaasariaqarput, taassuma ataani angallatinik unioqqutitsilluni killilersugaanngitsumik nalunaarutigineqarneq ajortunik aalisartunik misissuineq pisaminnik Kalaallit Nunaanni tulaassiniartunik imaluunniit Kalaallit Nunaanni umiarsualivinnut tulaannartunik.

2.2.3 KANUAANA-mi allaffissornermi sulisut

KANUAANA-mi maannakkut suliassat allattorsimaffiat eqqarsaatigulugu sulisut aalajangersimasumik amerlassusilinnik amerlineqassapput, paasissutissanik

suliaqartussanik, nalinginnaasumik suliassanik suliaqartussanik kiisalu qarasaasianik ineriartortitsisussanik aammattaaq assistentit fuldmægtigillu nalinginnaasumik pisinnaasaat annertusarneqassapput.

Kisiannili KANUAANA-mi allaffeqarnikkut atugassaritneqartut sulisut amerlinissaat killilertussaassavaat, taamaammallu allaffiit amerlinissaat pisariaqassalluni. KANUAANA illumut allamut nuussinnaavoq imaluunniit qanittumi allaffinnik inoqanngitsunik nassaartoqarsinnaavoq., tassaniissinnaassagunarpullu nakkutilliisoqatigiit suliassaqrifiillu allat. Taaneqartoq kingulleq pitsaanerpaamik aaqqiinerunngilaq. Ataatsimut allaffeqatigiinnissaq piumaneqarneruvoq.

2.2.4 Tulaassanik nakkutilliineq.

Tulaassanik nakkutilliineq atorneqalissaaq, tassaassalluni Kalaallit Nunaanni tulaanneqartut uuttortarneqartarnissaannik pisussaataaffeqarneq. Aalisariutinit nammineq tunisassiortunit usingiaaneq suliffeqarfimmit usingiaasartumit nalunaarsorneqartassaaq, taassumalu tulaassat annertussusaasa tamarmiusut katitigaanerat uuttortarnissaallu qulakkiissavaa. Tamanna ingerlanneqarsinnaavoq Blue Water-imit imaluunniit Royal Arctic Line-mit , taakku qulakkiissavaat tunisassiat annertussutsillu eqqortumik nalunaarsorneqarnissaat. KANUAANA-mi aalisarnermik nakkutilliisut tigusillattaarillutik misissuinermi tassani peqataasassapput, ilaatigut logbogimi nalunaarsukkat misissorlugit.

Angallatit mikinerusut Kalaallit Nunaanni tunisassiorfinnut tulaassisut eqqarsaatigalugit pisiortortoq/tunitsivik malittarisassat atuuttut malillugit KANUAANA-mut nalunaaruteqarnissamut pisussaaffeqassapput. Tassani aalisarnermik nakkutilliisut akuttunngitsumik usingiaaneq malinnaavigisassavaat aammalu logbogit misissorlugit aammalu paasissutissiiviit il.il. allat misissorlugit. Nalilersorneqassaaq misissuinermut tassunga atatillugu akitsuusiisarnermi periutsit nunani allani atorneqartut assinginik eqqussisoqassanersoq.

Nunani allani usingiarnermut atatillugu Kalaalli Nunaata Norgemik, Savalimmiunik, Islandimik aamma (EU-mim (Danmarkimik) tulaanneqartut pillugit paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnissamik nakkutilliinermi suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutai annertusineqassapput.

Tassunga ilaliullugu aalisariutaatileqatigiiffik/naalagaq pisussaaffilerneqassaaq usingiareernerup kingorna kingusinnerpaamik 48 tiimit qaangiuppata tulaassat pillugit nalunaarummik KANUAANA-mut nassitsisassaaq.

2.2.5 Imarsiortunik aalisarnermi misissuineq.

Imarsiortunik aalisarnermi misissuinermi aningaasartuutit amerlasoorujussuupput aammalu KANUAANA isumaqarpoq piviusorsiortuunngitsoq tassani peqataanissaq imaluunniit sulissamik tigusinissaaq.

Kisiannili inassuteqaatigineqarpoq KANUAANA ukiuni aggersuni sinerissap qanittuani aalisarnermik nakkutillineq aallunerussagaa, tassani piniarnermik nakkutilliisut angallataasa atorineqarneri pingaaruteqassalluni. Piniarnermik nakkutilliisut angallataat atorlugit sinerissap qanittuani aalisarnermik nakkutillineq pingaaruteqartussaavoq, taamaalillunilu KANUAANA-mi sulisut avataasiorluni aalisarnermi atorineqarsinnaasut oqilisaaffigineqarsinnaallutik

GLK-mik suleqateqarneq annertusarneqassaaq, sinerissap qanittuani kiisalu umiarsualivinni nakkutilliinerit ataqatigiissarnissaat anguniarlugu.

2.3 Ilinniartitaaneq

Pitsaasunik nakkutilliisoqaatigiissoqassappat, sinerissap qanittuani aalisarnermik nakkutilliinermik aamma umiarsualivinni nakutilliinermik suliaqartussanik, pitsaasumik ilinniagaqarsimanissaaq pisariaqarpoq, taakku nakkutilliinermi sulissanik assigiinngiiaartunik suliaqarsinnaalersillugit.

Nakkutilliisoqatigiit nutaat tassaassapput inuit ilinniagaqarluarsimasut, naleqquttumik qaffasissulimmik nakkutilliinermik ilinniagaqarsinnaanermik qulakkeerisussamik.

Tungaviusumik ilinniarneq aalisarnermi nakkutilliisut ingerlatassaat aaqqissuunneqassaaq paarlakaajaartumik misilittagaqalerniarluni sulisarnikkut aammalu aalisakkat pillugit biologimik, mikrobiologimik (pisat suliarineqartarneri, eqqiluisaarneq assigisaallu) oqartussatut ingerlatsineq kiisalu immakkut angalanermi pissutsinik ilisimasaqalernermik, sumiissusersiornermik aammalu tuluttut oqaatsinik pitsaasumik ilisimasaqalerniarluni atuagarsorluni ilinniarneq. Tamanna aalisarnermi

nakkutilliisutut suliaqarnissamut naleqquttumik qaffasissuseqassaaq. Aammattaaq aalisarnerup iluani malittarisassat ilisimasaqarfigilluassavaat.

Tunngaviusumik ilinniarneq ukiut marluk missaanni ingerlanneqartassaaq.

Ilinniarnep Danmarkimi imaluunniit Kalaallit Nunaanni ingerlanneqarsinnaanera periarfissaassaaq. Pikkorissarnerit Danmarkimi ingerlanneqassappata, soorunami atuagarsorluni ilinniarneq ilaneqarsinnaavoq Danmarkimi aalisarnermik inspektorateqarfinni sanilerisamit ilinniartitaanermik.

Kisiannili Kalaallit Nunaanni ilinniarfiit atorluarneqarsinnaapput, soorlu Maniitsumi ATI, Paamiuni aalisarnermik ilinniarfik aamma Sisimiuni oqaatsinik ilinniarfik.

Taanegareersutut tunngaviusumik ilinniarnep ukiuni marlunni ingerlasassaaq, tassani paarlakaajaartumik misilittagaqalerniarluni nakkutilliinermik suliaqartarluni aammalu atuagarsorluni ilinniartoqartassalluni. Eqqarsaatigineqarpoq sulilluni misiliineq ilaatigut Danmarkimi aalisarnermik nakkutilliivinni aamma Kalaallit Nunaanni sulinikkut ingerlanneqartassasoq. Aalisarnermi nakutilliinermi sulisut misilittagallit Aalisarnermut Piniarnermullu Pisortaqarfimmeersut aamma Kalaallit Nunaanni sulilluni ilinniartitsinermi peqataasinnaapput.

Qallunaat Nunaanni aamma Kalaallit Nunaanni pissutsit imaaliinnarluni sanilliunneqarsinnaanngimmata nalilerneqarpoq sulisut KANUAANA-p ilinniartitsineranut peqataasut Qallunaat Nunaanni aalisarnermik nakkutilliisut ilinniarfianni ilinniartarnissaat pissusissamisuussanngitsoq. Tassunga taarsiullugu Aalisarnermut Piniarnermullu Pisortaqarfik aamma/imaluunniit taassuma suleqatigisartagai ilinniartitsinerit KANUAANA-mut tunngasut pilersaarusiortassagaat, ilusilersorlugit ingerlallugillu.

Grønlands Kommando-mik qanittumik suleqateqarnikkut imarsiorluni aalisarnermik nakkutilliinerup iluani ilinniartitsineq ilaatigut Kalaallit Nunaanni ingerlanneqarsinnaassaaq.

Ilinniartitseqqittarneq aamma ilinniaqqittarneq Kalaallit Nunaata suleqatigisaanik paarlaasseqatigiittarnikkut ingerlanneqartarsinnaavoq, soorlu EU, Norge, Island aamma Canada.

Aalisarnermi nakkutilliisunik nutaanik atorfinitsitsineri piunasaqaataasariaqarpoq minnerpaamik meeqqat atuarianni 11. klasse annertusakkamik assigisaanilluunniit soraarummeersimanissaq. Kalaallisoorneq, qallunaatoorneq, tuluttoorneq, matematikkerneq aammalu fysik/kemi annertusakkamik soraarummeerfigisimassavaat.

Pingaartuuvoq nakkutilliisut naammaginartumik sulisinnaaqqullugit pissarsiaqartitseqqullugillu assigiiaartumik ilinniarsimanissaat sungiusarsimanissaallu. Tamanna anguneqarsinnaavoq ilinniartitaanerup aalajangersimasumik aqqissuunneratigut.

Aamma pingaartuuvoq aqqissuussaannermi nakkutilliisut pisariaqartumik tapersorsorneqarnissaat aammalu immami ajornatorsiutiniq malugisaannik suliareqqiisarnissaq. Aammattaaq pitsaasumik atassuteqartarnermi paasissutissiinermilu periuseqartoqassaaq, nakkutilliisut nalunaarutaannik paasissutissiissutaannillu suliaqarfiusinnaasumik, nalilersuiffiusinnaasumik aammalu misissuiffiusinnaasumik.

Ilanngussaq 5 innersuussutigineqarpoq (tunngaviusumik ilinniartitsinermik tulleriiaarineq), tassani tulleriissaanermi assigiinngitsuni ilinniagassat imaat allaaserineqarpoq.

Kapitali 3 Kisitsisinik suliarinnittarneq aamma Qarasaasiami nalunaarsuivinnik ineriartortitsineq

3.1 Kisitsisinik suliarinnittarneq aamma nakkutilliinermi sakkut

Aalisarnermi kisitsiserpassuit pilersinneqartarput, taakkualu pisariaqartitsipput pitsaasunik ineriartortikkuakkanillu qarasaasiami nalunaarsuiffeqarnissamik. Pisat tamarmik nalunaarsorneqartussaapput inuit ataasiakkaanut, angallatinut, aalisarsinnaanermut akuersissutinut, sumiiffinnut pisassiiffiusunut, naatsorsueqqissaarfinnut kiisalu nalunaaquttamut ullormullu immikkoortillugit. Immikkoortualuit amerlasoorujussuupput, tassa kisitsisit Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffiup atortussaammagit, taasumalu ilaatigut biologit siunnersuineranni atortarpai.

Namminersornerullutik Oqartussat siusinnerusukkut aalajangernikuupput Oracle qarasaasiani nalunaarsuiffittut atorneqassasoq.

Aalisarnermi qarasaasiani nalunaarsuiffik KANUAANA-mit allaffissornikkut aqunneqarpoq, taassumalu ineriartortitsinerit pisariaqartut aserfallatsaaliunerillu suliarisarpai

Aalisarnermi qarasaasiani nalunaarsuiffik – ulluinnarni taaneqartartoq LULI (Licenser, Ugemeldinger, Logbøger og Indhandlinger (Aalisarsinnaanermut akuersissutinut, Sapaatip akunneranut nalunaarutit, Logbogit aamma Tunisat)) – immikkoortortakkaarlugu suliarineqarnikuuvoq (nalunaarsuiffiit). Aalisarnermi qarasaasiami nalunaarsuiffimmiupput inunnik ataasiakkaanik nalunaarsuiffik, angallatinik nalunaarsuiffik, pisassiissutinik nalunaarsuiffik, aalisarsinnaanermut akuersissutinik nalunaarsuiffik, logbognik nalunaarsuiffik, nalunaarutitik nalunaarsuiffik kiisalu tunisanik nalunaarsuiffik.

Kisitsisit tamarmik nalunaarsorneqartarput toqqorneqarlutillu, taamaalilluni naatsorsueqqissaarnermi ilisimatusarnermilu atorneqarsinnaasunngorlugit. Nunat tamat akornanni aalajangersakkat, soorlu FAO-mi aamma ISO-mi kodet, atorneqartartut atorneqarput.

Oracle-mi LULI ineriartortillugu decemberimi 1996-imi aallartinneqarpoq. Taassuma tungaanut pisanik nalunaarutit qarasaasiami nalunaarsuiffimmi Paradox-imi

nalunaarsorneqartarnikuupput. Qarasaasiami nalunaarsuiffik taanna taamanikkut pisoqalinikuuvoq aammalu pitsaasumik aqutsinermut nakkutilliinermut ullumikkut piumasaqaataasunut pisariaqartinneqartunullu naleqqunnani.

Ineriartortitsineq ikiorsiisarnerlu Tietoenator A/S-imit Københavniimiittumit tiguneqarpoq. Taamaalilluni nalunaarsuivimmik ilusilersuineq ineriartortitsinerlu ilisimasaqarluartunit ingerlanneqarpoq aammalu qarasaasiami nalunaarsuiffimmik LULI-mik nutarterineq nutaamillu ineriartortitsineq pisinnaalernikuulluni. Qarasaasiami nalunaarsuiffik pilersinneqarpoq immikkut serverilerlugu, taannalu Qarasaasiaqarfimmut inissinneqarpoq.

Ineriartortitsinermut pilersaarutit:

LULI-mik ineriartortitsinermi piviusunngortitsinermilu aalajangersimasumik pilersarusiortoqarnikuuvoq, tunngaviusumik qarasaasiami nalunaarsuiffiit pilersinneqarnissaannik tunngaveqartumik. Angallatinik nalunaarsuiffik aamma inunnik ataasiakkaanik nalunaarsuiffik kiisalu pisassiissutinik nalunaarsuiffik qarasaasiami nalunaarsuiffimmi tamakkiisumi tunngavigineqarput. LULI-mi immikkoortunik ineriartortitsineq taassuma kingorna pisariaqartitsineq tunngavigalugu ineriartorteqqinneqarnikuuvoq annertusarneqarlunilu. Qarasaasiami nalunaarsuiffimmik ineriartortitsineq aamma nunat tamat killilersuinermi malittarisassaannik nutaanik aammalu nunat tamat pisuussutinik pitsaasumik aqutsinissaq anguniarlugu nalunaaruteqartarnissamik immikkut piumasaqaataannik tunngaveqarpoq.

Naleqqussaannerit aamma ineriartortitseqqinnerit:

Qarasaasiami nalunaarsuiffik pisinnaassuseqarluartuq LULI-sut ittoq ineriartortinneqassaaq naleqqussarneqassallunilu, killilersuinermi suliniutinik nutaanik atuilernermut peqatigitillugu kiisalu aqutsiveqarfiup kisitsisinik paasissutissanillu pisariaqartitsinera peqatigitillugu.

Qarasaasiami nalunaarsuiffimmi programmit aammalu qaraasiat programmit suliarineqartarfii pisinnaasaanik periarfissaanillu nutaanik aamma ataavartumik ineriartortinneqartarput. Nalunaarsuiffimmik ineriartortitsinermut peqatigitillugu misissuinissamat periarfissat pitsanngortinneqartarput aammalu kisitsisit tatiginassusiannik pitsanngortitsineq annertuseriaangitsiartarluni.

Assersuutissaalluarpoq angallatinik nakkutilliissutip aamma sumiinnermik logbogini paasissutissat ataatsimoortinneqarsinnaaneri.

Periuseq taanna tamakkiisumik atorpeqarsinnaalerpat, KANUAANA-p logbogini kisitsisit tatiginassusiat sukkasuumik misissorsinnaalissavaa aammalu eqqunngitsumik pisoqartillugu sukkasuumik iliuuseqarsinnaalissalluni.

Ataatsimoortitsilerneq aamma datawarehouse:

Qarasaasiami nalunaarsuiffimik LULI-mik ineriartortitsinermi qarasaasiani nalunaarsuiffiit pitsaassusissaat nalinginnaasoq atorpeqarpoq. Qarasaasiami nalunaarsuiffiup nalunaarsuiffinnut allanut ataatsimoortitsisinnaanermut piumasaqaatit malippai. Ineriartortitsinermi KANUAANA nakkutiginiuuua LULI-p aamma datawarehouse-tut atorpeqalersinnaanissaa, taamaalilluni pisortaqaarfiit allat aamma paasissutissanik toqqaannartumik pissarsisinnaalersillugit. LULI-p Namminersornerullutik Oqartussat qarasaasiat pillugit politikkaa malippaa, taamaalillunilu siunissami Namminersornerullutik Oqartussat qarasaasiaannut ilanngunneqarsinnaalluni.

Kisitsinik qarasaasiamit pissarsisarneq aamma nalunaarutininik suliaqartarneq;

Qarasaasiami nalunaarsuiffik LULI-sut ittoq inunntut kisitsisinik qarasaasiamit aallertussanut aammalu aalisarnermi nalunaarutininik pisassiissutinillu atuinernik aqutsinermik ineriartortitsisussanut annertuumik piumasaqarfiuvoq. Piumasaqaataavoq qarasaasiami nalunaarsuiffimmik ilisimasaqarluarnissaq aammalu nalunaarsuiffinni assigiinngitsuni kisitsisinik sukumiisumik ilisimasaqarnissaq.

Pisariaqarpoq kisitsisinik qarasaasiami aallarnissamut programmip kisitsisinik tamakkiisumik sukkasuumillu aallarfiusinnaasup nalunngisaqarfiginissaa.

KANUAANA-p Oracle-mi qarasaasianik nalunaarsuiffimmi atortoq Discoverer pilersippaa, taannalu kisitsisinik qarasaasiamiit aallarnermi aammalu nalunaarutit amerlasuut ulluinnarni aqutsinermi atorpeqarajuttartut pilersinneranni atorpeqartarpoq.

Sulisunik atuineq pisariaqartitsinerlu

Ikinerpaamik inuit arfineq pingasut ulluinnarni logboginik tunisanillu paasissutissanik qarasaasiamut nalunaarsuisarput, angallatinik inunnillu ataasiakkaanik nalunaarsuiffinnut kiisalu pisassiissutinik aamma aalisarsinnaanermut akuersissutinik nalunaarsuiffinnut qarasaasiamut nalunaarsuisarlutik. Tassani atugassamik qarasaasiamiit aallarnerit arlallit assigiinngitsut kisitsisinik sulianik missuinerlutik atugassanik suliaqartoqartarpoq. Kisitsisit tatiginassusiannik misissuinermit kukkunernik paasinnittoqartillugu kisitsisit aaneqaqqittariaqarput taassumalu kingorna aaqqillugit, tamannalu piffissaajarnartorujussuuvoq.

Qarasaasiami nalunaarsuiffimmi immikkoortunik nutaanik ineriartortitsisoqartillugu atuilersitsisoqartillugu suliassat amerlisarput, tamassumalu kingunerisarpaa suliassat allat kinguartinneqartarnerat. Sulisunut nutaanik ilinniartitsinerlutik ikiuinerlutik sulisut amerlasuut atorineqartarput. Sulisut aamma qarasaasiami nalunaarsuiffimmi aqutsissutinik nutaanik pitsanngorsakkanillu pilersarusiornerlutik ineriartortitsinerlutik peqataatinneqartarput.

Aalisarnermi qarasaasiami nalunaarsuiffimmik aammalu angallatinik nakkutilliissummik ineriartortitsineq, ikiuineq aammalu ingerlatsinermit ikiuinerit allat TietoEnator-imit ingerlanneqartarput. Qarasaasianik qarasaasiami nalunaarsuiffimmut atorineqartartunik Namminersornerullutik Qarasaasiaqarfiat ikiuuttarpoq. Angallatinik nakkutilliissummut qarasaasianik aammalu atassuteqartarnerlutik Kimik IT ikiuuttarpoq.

Ikiuinerlutik aningaasartuutit

KANUAANA ukiumoortumik ukuninga missingersuusiornikuuvoq:

Kimik IT,	kr. 120.000,-
Qarasaasiaqarfik	kr. 10.000,-
TietoEnator A/S,	kr. 650.000,-

3.2 Suliassat allat

Inunnik ataasiakkaanik nalunaarsuiffik kalaallit CPR-inik nalunaarsuiffiannut atavoq, taamaalilluni aqutsiveqarfiup aalisarsinnaanermut akuersissutinik pigisaqartut najugaat il.il. ilisimasarlugit. KANUAANA-p neriuutigaa kalaallit inuussutissarsiutinik nalunaarsuiffiat (GER) taamatulli qarasaasiami nalunaarsuiffimmi inunnik ataasiakkaanik nalunaarsuiffimmut ilanngussinnaassallugu.

AAPIP aamma KANUAANA Akileraarnermut Pisortaqarfik suleqatigalugu anguniarpaa inuit aalisarsinnaanermut qinnuteqartut isertitaannik paasissutissanik pissarsisalersinnaanissaq. Ilimagineqarpoq ukiut marluk ingerlaneranni Akileraarnermut Pisortaqarfimmi qarasaasiami nalunaarsuiffimmik pilersitsisoqassasoq isertitanik paasissutissanik aallerfigineqarsinnaasumik. Tamassuma ilaatigut kingunerissavaa aalisarsinnaanermut akuersissutinik qinnuteqartunik pitsaasumik suliaqarsinnaaneq, taamaalilluni tamanna sukkanerusumik ingerlanneqarsinaalissalluni kiisalu aalisarsinnaanermut akuersissutinik qinnuteqartunik kommunet suliaqartarnerat oqilisarneqartussaalluni.

Kapitali 4 KANUAANA-p aningaasatigut tunngavii

4.1 Ukiut ingerlanerini KANUAANA-mut aningaasaliissutit tunngavii

KANUAANA-mut aningaasaliissutit atuinerillu aatsaat ukiuni pingasuni kingullerni takuneqarsinnaalersinneqarput ukiumoortumik aningaasanut inatsimmi naatsorsuutinilu immikkut kontomik pingaarnermik 50.01.05 pilersitsinikkut. Siornatigut aningaasaliissutit atuinerillu Naalakkersuisoqarfiup allaffissorneranut aningaasaliisutaanut kontop pingaarnernup 50.01.01-ip ataani inissinneqartarnikuullutik

Ukiunut 2003-miit 2006-imut (2006-imut Aningaasanut Inatsimmut Siunnersuut, septemberimi 2005-imi qinersisoqarnissaanik nalunaaruteqarnerup siorna siunnersuutaasumi):

	2003		2004		2005		AIS 2006	
	Amerl.	Miss. Naats.	Amerl.	Miss. Naats.	Amerl.	Miss. Naats.	Amerl.	Miss. Naats.
Allaffimi sulisut qaammammusiaat	14	3.576	12	3.377	14	3.938	14	3.993
Nakkutilliisut akissarsiaat	30	11.218	28	10.023	27	9.812	27	9.950
Akissarsianut aningaasartuutit katillugit	44	14.794 12.692	40	13.400 13.075	41	13.750	41	13.943
Angalanerit najugaqarnerillu		2.756 2.957		2.163 2.317		1.516		1.600
Feriarneq pequtinillu assartuineq		244 315		376 983		1.186		1.130
Allaffissornermi aningaasartuutit		400 727		351 488		965		1.020
Illunik attartorneq		10 17		10 106		0		0
Atortunik pisineq		100 99		100 137		73		75
Qarasaasianik ingerlatsinermi ikiorneqarneq		1.000 1.806		1.000 1.108		650		650
Aningaasartuutit allat katillugit		4.510 5.921		4.000 5.139		4.390		4.475
INGERLATSINEQ KATILLUGU		19.304 18.613		17.400 18.214		18.140		18.418

Aningaasat atukkat ukiuni sisamani qulaani taaneqartuni assigiaartumik ukiumut 18,0 – 18,5 mio.kr.-iupput.

Piffissami qulaani taaneqartumi sulisut amerlassusissaat akuerineqartut 44-niit 41-nut appariarput, tamannalu pingaartumik takuneqarsinnaavoq 2003-miit 2004-mut akissarsianut aningaasartuutissatut missingersuutit ikileriarnerisigut. Ataavartumik suliunnaartut, utoqqalinersiaqalerlutik suliunnaartut, soraarsitsinerit, suliffingiffeqartut kinguneqartitsippat ikippallaanik sulisoqarneq, taamaalillunilu ukiuni ataasiakkaani missingersuutiniit ikinnerusunik akissarsianut aningaasartuuteqarneq. Akissarsianut missingersuutini sinneqartoorutit tassunga taarsiullugu ineriartortitsinermut, aalisarnermi qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmut aamma angallatinik nakkutilliivimmut ikiorteqartarnermut atorneqartarput.

Aningaasaqarnerup qulaani allaaserineqartup suliat uku aningaasalersortarpai:

Angallatini nakkutilliisoqarneq:

Angallatit nunatsinneersut	kr. 8.700.000 ukiumut
Aalisariutit nunanit allaneersut	kr. 1.100.000 ukiumut

Pisanit kisitsisit suliarineqarneri:

Aalisariutit avataasiortut (kalaallit+ nunani allaneersut)	kr. 1.120.000 ukiumut
Kalaallit aalisariutaat (sinerissap qanittuani)	kr. 900.000 ukiumut

Tunisanik nalunaarutit tiguneri nalunaarsornerilu kr. 500.000 ukiumut

Aalisarsinnaanermut akuersissutinik tunniussineq misissuinerlu:

Aalisariutit nunatsinneersut nunaniillu allaneersut kr. 280.000 ukiumut

Aalisariutinik nakkutilliissut: kr. 300.000 ukiumut

Taamatut suliat annertutigittillugit aalisariutinik nunatsinneersunik KANUAANA suliaqartarpoq naammaginangitsutut oqaatigineqartariaqartumik. Aammattaaq aalisariutinik nunanit allaneersunik suliaqartarneq naammaginarpallaangilaq.

4.2 Siunissami KANUAANA-mut aningaasaliissutitut tunngavissat

Tamanna annertusarniarlugu KANUAANA isumaqarpoq pisariaqartoq annertunerusunik aningaasaliisoqartariaqartoq, tassa sulisunut amerlanerusunut aammalu aalisarnermi elektroniskikkut nalunaarsuisarnerup annertusarnissaanut pitsanngorsarnissaanullu annertunerusunik aningaasaliinikkut, taamaalilluni Kalaallit Nunaata kalaallit pisariaqartitaat aammalu nakkutilliinermi nunat tamat akornanni pisussaaffini malissinnaaniassammagit.

KANUAANA-p kissaatigaa aalisarnermik nakkutilliineq nalunaarsuinerlu imatut ingerlanneqassasoq politikikkut aalajangiisartut aalisarnermi aqutseriaasissamik kissaatigineqartumik aalajangersaanermut atatillugu pitsaanerpaamik paasissutissinniarlugit.

Maannakkut aningaasatigut missingersueriaatsimik allanngineq siunissamut missingersuinissamut periarfissiilluni, KANUAANA-mi atortunik sulisunillu pitsaanerusumik atuinissamik periarfissiissaaq. Assersuutigalugu sinneqartoorutaasinnaasut „suliniutitut kontomut atugassanngorlugit“ nuunneqarsinnaapput. Tamassuma pisinnaatilissavaa pisianut annertunerusunut aningaasat atugassat, taassuma ataani qarasaasiat, qarasaasiani nalunaarsuiffinnik aamma angallatinik nakkutilliissummik ineriartortitseqqinneq, pitsaanerusumik ingerlanneqalersinnaaneri.

4.3 Aalisarnermi nakkutilliinerup annertusarnissaanut aningaasartuutissatut naatsorsukkat

KANUAANA ingerlatinniarlugu agguaqatigiissillugu 18,0 aamma 18,5 millioner kronit akornanni aningaasartuutigineqartarput. Kisiannili oqaatigineqassaaq nakkutilliisut aningalanerannut aningaasartuutit, ineriartortitseqqinerit, atortunik nutaanik pisineq aammalu pikkorisaasarneq ukiumiit ukiumut annertuumik allanngortarmata. Taassuma saniatigut pissutsinik annertuumik allanngortoqartarpoq, Tunumi aamma NAFO-p aqutsiveqarfiani aalisarnermi nakkutilliineq apeqqutaalluni

Taamaalilluni pineqarput immikkoortut annertuumik aningaasartuutaasartut, tassani ingasammik aningaasarsianut aningaasartuutit annertunerullutik aammalu KANUAANA-p missingersuutaanut sunniisarlutik.

Aningaasartuutiginerusassatut missingersukkat aalisarnermi nakkutilliinerup ukiuni sisamani annertusarnissaanut atasut ataani tabelimi takutinneqarput. Nakkutilliisunik aaqqissuuussinermi atuisut akiliisarnerisa atorneqalernerani aningasartuutiginerusassat tulaassinermi nakkutilliinerumut, ilinniartitsinerumut kiisalu qarasaasiami nalunaarsuiffinnik ineriartortinnerumut tunngasut matussuserneqarsinnaapput.

	Ukioq 1	Ukioq 2	Ukioq 3	Ukioq 4
Tunngaviusumik ilinniartitsineq ²	1.0 Mill.	1.0 Mill.	250 t.	250 t.
Qarasaasiami nalunaarsuiffiit ineriartortinneri	1.5 Mill.	500 t.	250 t.	250 t.
Elektroniskikkut kisitsisineq nalunaaruteqartarneq	1.0 Mill.	500 t.	200 t.	200 t.
KANUAANA-mi sulisut amerlineri	700 t.	700 t.	700 t.	700 t.
Tulaassanik nakkutilliineq (8-10 årsværk)	3.5 Mill.	3.5 Mill.	3.5 Mill.	3.5 Mill.
Angalanernut aningaasartuutit il.il..	1.0 Mill.	1.0 Mill.	1.0 Mill.	1.0 Mill.
Katillguit	8.7 Mill.	7.2 Mill.	5.9 Mill.	5.9 Mill.
Atuisut akiliinerat (nakkutilliisunik aaqqissuineq)	7.5 Mill	7.5 Mill	7.5 Mill	7.5 Mill

Inuussutissarsiortut nakkutilliinerumut aningaasaleeqataasarnerat, Namminersornerullutik Oqartussat aalisarnermi nakkutilliinerumut ukiumoortumik ingerlatsinerumut aningaasartuutaasa annertuumik milleriarnissaannut iluaqutaassaaq. Taassuma saniatigut aningaasartuutitut aningaasaleeqataasarnermi aalajangersimasumik tunngaviusumik ilinniartitsisarnerup pilersinneqarnissaa kiisalu nakkutilliinermi aaqqinerit annertusarnissaat ineriartortinnissaallu pisinnaalernissaat qulakkeerneqassapput.

Inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerat eqqarsaatigalugu nakkutilliinermi aningaasartuutitut annertuunut aningaasaleeqataasarneq eqqortuliornerusutut isigineqarsinnaavoq, tassa inuiaqatigiit aningaasartuuteqarunnaassammata, kisiannili nakkutilliinermik atuisut akitsuutit aqqutigalugit peqataatinneqalertussaammata.

Atuisut akiliisarnissaannik periuseq atorneqalissappat nutaarluinnarmik tunngaviusumik ilinniartitsineq pilersinneqarsinnaavoq.

Ilanngussaq 1 Suliassat

Suliassat	Inatsisit/nalunaarutit tunngaviit	Allaaserinera	Piffissat
Nalunaarutit	NO avataasiorluni aalisarnermik nakkutilliineq pillugu nalunaarutaat nr. 9 15. april 1996-imeersoq	Kalaallit nunanullu allat angalataasa nalunaarutaannik suliaqarneq nalunaarsuinerlut Tikinnermik nalunaarutit; Aalisalerneramik nalunaarutit; Sapaatip akunnikkaartumik nalunaarutit; Sumiinnermik nalunaarutit; Aalisanginnermik nalunaarutit; Aallarnermik nalunaarutit; Sumiissusiorsiutit naapertorlugit sumiinnermik nalunaarutit Nalunaarutitik amigaatinik ujartuineq.	Ullut tamaasa
Avataasiorlut logboginik nalunaarsuineq (kalaallit nunaniillu allaneersut)	NO avataasiorluni aalisarnermik nakkutilliineq pillugu nalunaarutaat nr. 9 15. april 1996-imeersoq	Angallatit avataasiorlut nunanit allaneersut kalaallit imartaaniittut aamma kalaallit angallataasa nunatsinniittunik nunallu tamat imartaaniittut aanna EEZ-ini allaniittut logboginik suliaqarneq nalunaarsuinerlu . Logboginik amigaatinik ujartuineq. Logboginik misissueqqinneq kiisalu logbogini amigaataasut pillugit angallatip naalagaanut allagaqarneq	Ullut tamaasa
Sinerissap qanittuani aalisarnermi logboginik nalunaarsuineq	Sinerissap qanittuani raajarniarneq pillugu NO nal. Nr. 39 30. dec 1996-imeersoq Sinerissap qanittuani saattuarniarnermi pisanik tunisanillu nalunaaruteqartarneq NO nal. Nr. 17 14. juni 2002-meersoq	Sinerissap qanittuani raajarniarnermi aamma saattuarniarnermi logbogit suliarineri, nalunaarsorneri misissornerilu. Logboginik amigaatinik ujartuineq. Logboginik misissueqqinneq kiisalu logbogini amigaataasut pillugit angallatip naalagaanut allagaqarneq	Ullut tamaasa
Avataasiorlut tunisaat	NO avataasiorluni aalisarnermik nakkutilliineq pillugu nalunaarutaat nr. 9 15. april 1996-imeersoq. Aalisarnermi piniarnermi savaateqarnermilu tunisassianik tunisineq pillugu NO nal. Nr. 14 25. maj 1987-imeersoq	Avataasiorluni raajarniarnermi tunisat suliarineri, nalunaarsorneri misissornerilu. Angallatit nunanit allaneersut tulaassat pillugit paasissutissat. Tunisat pillugit paasissutissanik tigooraaneq amigaatinillu ujartuineq.	Ullut tamaasa
Sinerissap qanittuani aalisartut tunisaat	Sinerissap qanittuani raajarniarneq pillug NO. nal. Nr. 39 30. dec 1996-imeersoq Sinerissap qanittuani saattuarniarnermi pisanik tunisanillu nalunaartarneq pillugu NO. Nal. Nr. 17. 14. juni 2002-meersoq Sinerissap qanittuani qaleralinniarneq pillugu NO nal. Nr. 6 14. feb 2002-meersoq	Sinerissap qanittuani saattuarniarnermi, raajarniarnermi, qaleralinniarnermi aamma kapisilinniarnermi tunisat suliarinerat, nalunaarsornerat aamma misissorneri. Tunisat pillugit paasissutissanik tigooraaneq amigaatinillu ujartuineq	Ullut tamaasa

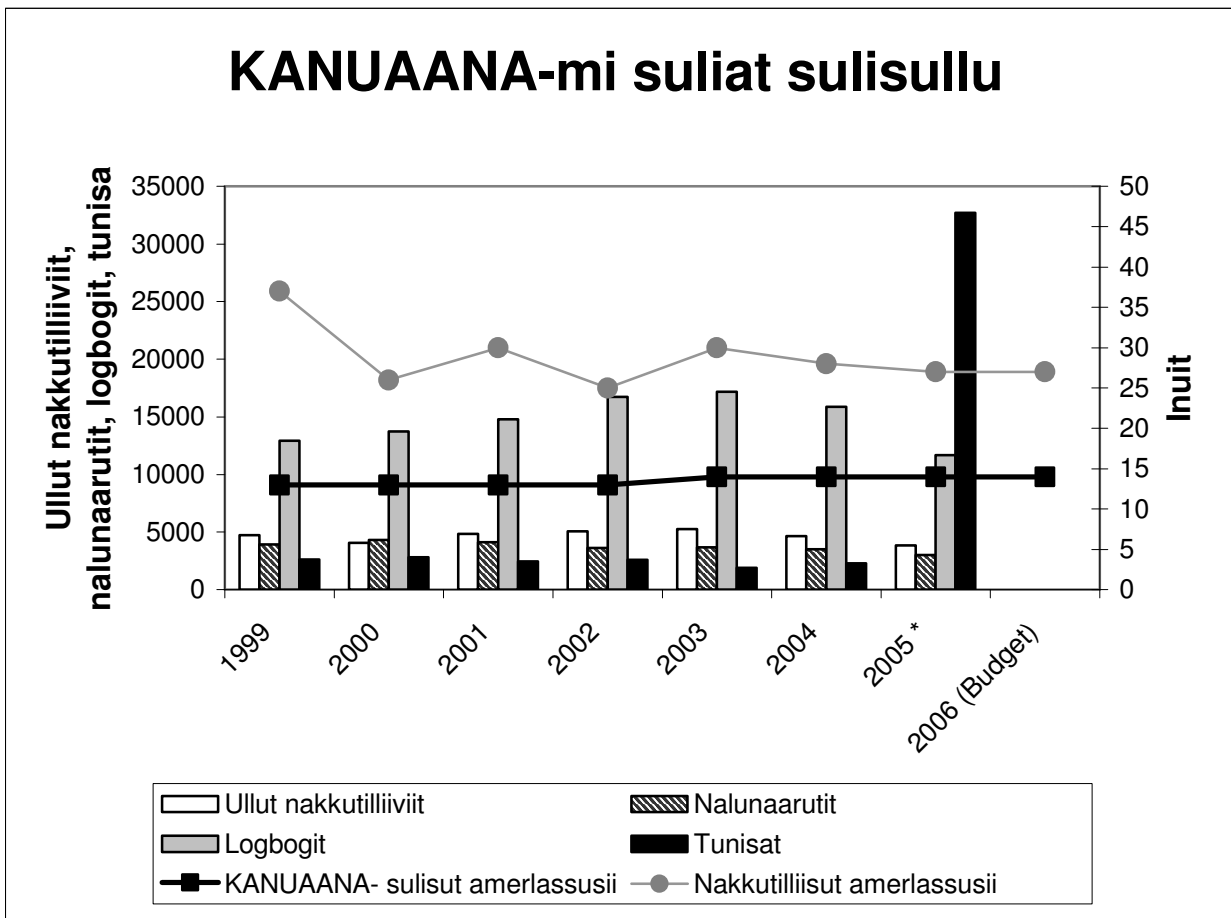
Suliassat	Inatsisit/nalunaarutit tunngavigineqartut	Allaaserinera	Piffissat
Angallatinik nakkutilliissut FOS	Satellitsikkut aalisarnermik nakkutilliineq pillugu NO nal. Nr. 21 30. maj 2001-imeersaq	<ol style="list-style-type: none"> 1. Angallatit nalunaarutaannik nikittarnerannillu ullut tamaasa misissuineq nakkutilliinerlu 2. FOE-mi ajornartorsiutinik misissuineq (angallatit akulikitsumik nassitsineq ajortut 3. Nuna allat MFC-nut atassuteqarneq (aalisarnermik qitiusumik nakkutilliiviit 4. Nakkutilliivimmi angallatinik nutaanik nalunaarsuineq. Ullut tamaasa atuisunik ikiuineq 5. Periutsumik ineriartortitsineq pitsanngorsaanerlu il.il. 	Ullut taamasa
Kapisilinniarneq	NO nal. Nr (ukiut tamaasa allangortinneqartarpoq	Aalisarsinnaanermut akuersissuteqarneq aamma ullormut pisanik tunisanillu nalunaarsuineq	AUG-miit DEC-imut ullut tamaasa
Pisanik nalunaarutit	NAFO aamma NEAFC nakkutilliinermik aqqissuussinerat	NAFO NEAFC	Qaammatikkaartumik
Pisanik nalunaarutit	Nunanut ataasiakkaannut isumaqatigiissutit (suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutit)	Norge Savalimmiut Island Rusland (EU)	Sapaatip akunnikkaartumik
Pisanik naatsorsueqqissaanerit NAFO/FAO/ICES aaqqiineri	Suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutit.	Naatsorsueqqissaartarfik Pinnngortitalerivik AAPIP Suleqatigiissitaliani il.il. peqataaneq	Ukiumoortumik marloriarluni-pingasoriarluni
Nalunaarnerit	NAFO aamma NEAFC nakkutilliinermik aqqissuussineri	NAFO NEAFC	Ukiumoortumik aamma angallatit nutaat takkukaangata
Inuttanik nakkutilliineq	Kalaallit angallataanni inuttaqarneq pillugu NO nal. Nr. 35 28. okt 1993-imeersaq	Inuttanik nakkutilliineq. Angallatit 90 BT-mik anginerusut (50 BRT) Aalisarnermut aamma angalareermermi logboginut ilanngullugu inuttat allattorsimaffii nassiusat misissornerit	Ullut tamaasa

Suliassat	Inatsisit/nalunaarutit tunngavigineqartut	Allaaserinera	Piffissat
NAFO-mi nakkutilliinermik aaqqissuussineq	NAFO Conservation and Enforcement Measures STACTIC-imi ataatsimiinnerit Suleqatigiissitat	Unioqquitsinernut atatillugu nalunaarutit, nakkutilliinermi malittarisassat nutaat suliniutillu nutaat. Ataatsimiinnernik periareersaaneq peqataanerlu. Nakkutilliinermi malittarisassanik saqqummiussineq siunnersuuteqarnerlu. Nakkutilliisoqarneq angallatinillu nakkutilliivinnik suleqatigiinneq. STATIC aamma suleqatigiissitat	Ukiumut marloriarluni pingasoriarluni
NEAFC-imi nakkutilliinermik aaqqissuussineq	NEAFC Control and Enforcement Scheme PECCOE-mi ataatsimiinnerit Suleqatigiissitat Advisory Groups	Unioqquitsinernut atatillugu nalunaarutit, nakkutilliinermi malittarisassat nutaat suliniutillu nutaat. Ataatsimiinnernik periareersaaneq peqataanerlu. Nakkutilliinermi malittarisassanik saqqummiussineq siunnersuuteqarnerlu. Nakkutilliisoqarneq angallatinillu nakkutilliivinnik suleqatigiinneq. PECCOE aamma suleqatigiissitat.	Ukiumut marloriarluni pingasoriarluni
Nakkutilliisoqarnermi k aaqqissuussineq	Aalisarnermi nakkutilliisut suliassat pisinnaatitaaviilu pillugit NO nal. Nr. 3 18. marts 2004-meersoq	Aalisarnermi nakkutilliisunik allaffissornikkut aqutsineq. Ilisimatitsinerit, ilisimatitseqqittarnerit, nalunaarutitik nalilersuineq, angalanernik pilersaaruserneq, sulisunik aqutsineq, ulluinnarni ajornartorsiuutitik nakkutilliisut nalunaataannik suliaqarneq. Ilitsersuutitik nalunaarutinillu suliaqarneq, ilinniartitsinermik pikkorissartitsinermillu pilersaaruserneq	Ullut tamaasa
Aalisarsinnaanermut akuersisarneq	Aalisarsinnaanermut akuersissutit pillugit NO nal. Nr. 5 31. maj 2002-meersoq	Aalisarnermut immikkoortortaarfik suleqatigalugu peqqusineratigullu akuersissuteqartarneq	Ullut tamaasa, pingaartumillu DEC/JAN aamma JUN/JUL.
LULI-mi angallatinik inunnillu ataasiakkaanik nalunaarsuiffimmik aqutsineq		Ullut tamaasa angallatinik inunnillu ataasiakkaanik nalunaarsuiffinni nutarterineq, piginnittut allanggorneri aamma inuit suliffeqarfiillu pillugit paasissutissat allanggorneri	Ullut tamaasa
Aalisarnermi qarasaasiakku nalunaarsuiffimmik ineriartortitsineq aserfallatsaaliunerlu		LULI-mik ineriartortitsineq LULI-mik aserfallatsaaliuineq Kukkunerneq aaqqiinerit Sakkunik ineriartortitsineq Nalunaarutitik ataatsimoortitsilerneq Naatsorsueqqissaarutitik ineriartortitsineq Killilersuinerneq politikikkut suliniutitik nutaanik LULI-mi aaqqineq	Ullut tamaasa

Suliassat	Inatsisit/nalunaarutit tunngavigineqartut	Allaaserinera	Piffissat
Qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmik WinKon-imik aqutsineq Aalisarnermi nakkutilliisut Piniarnermi nakkutilliisut Allaffissorneq		Ullut tamaasa sulilerneramik/suliunnaarallarnermik, sulinngiffeqarnernik, napparsimanernik, atortunik, angalanernik paasisanillu nalunaarsuineq	Ullut tamaasa
GLK-mik suleqateqarneq			Ullut tamaasa
Malittarisassiorneq Aalisarnermi killilersuinernut il.il. siunnersuusiorneq		Nalunaarutininik allannortitsinerimi nutaanillu suliaqarnermi siunnersuusiorneq. KANUAANA ajornartorsiutinik nassaaraangat. Nalunaarutit nutaat suliarineqarnerini malittarisassallu atuuttut allannortinnerini Aalisarnermut immikkoortortaqaqarfimmik suleqateqarneq	Ad-hoc
Ataatsimiititaliani suleqataaneq		Immami angalaneq pillugu ataatsimiititaliaq Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliaq; Ataatsimiititaliat assigiinngitsut Norgemik, Savalimmiunik Ruslandimillu isumaqatigiinniarnert EU-mut isumaqatigiinniartartut	Ingerlaavartumik peqataaffigineqartarput
Qarasaasianik ikiuinerit (KANUAANA)		Ajornartorsiortoqartillugu KANUAANA-p sulisuinik ikiuineq ilinniartitsinerlu, ilaatigut naqitsinermi qarasaasianillu ajornartorsiutit allat kiisalu programminik nutarterineq. Qarasaasiakkut nalunaarsuiffinnik nalunaarsuiffinnillu AAPIP-imut ikiuineq ilinniartitsinerlu	Ullut tamaasa/Ad-hoc

<p>Sulisunik allaffissornikkut aqutsineq naatsorsuusiornerlu</p>		<p><u>KANUAANA-p</u> sulisui: Sulinggifteqarnissamik pilersaarusiornerit, piffissamik suliffimmik misissuineq, missingersuusiorneq aqutsinerlu, suliffimmut atatillugu angalanerit, sulisunik nalilersuilluni oqaloqateqarnerit, atorfinitsitsinerit, aningaasartuutit bilagidik misissuineq</p> <p><u>Aalisarsinnaanermik akuersissutinik nakkutilliisut:</u> Angalanernik pilersaarusiornerit, atortunik tunniussinerit, nakkutilliisunut ilisimatitsinerit ilisimatitseqqinnerillu, nalunaarusiorneq, ilitersuusiorneq, nakkutilliisunik immami angalasunik ulluinnarni atassuteqarnerit. <u>Piniarnermik nakkutilliisut</u> Angalanernik pilersaarusiornerit, atortunik tunniussinerit, piniarnermik nakkutilliisut nalunaarutaannik nalunaarsugaannillu suliaqarneq, nalunaarusiornerit, ilitersuusiornerit, ulluinnarni piniarnermik nakkutilliisunut atassuteqarneq, suliffinggifteqarnernik pilersaarusiornerit, atorfinitsitsinerit, atortunik iluarsaaneq, piffissamik suliffimmik misissuineq nalunaarsuinerlu, missingersuusiorneq aamma naatsorsuutitik aningaasartuutillu bilagidik misissuineq.</p>	<p>Ullut tamaasa</p>
<p>Ilinniartitsineq pikkorissartitsinerlu</p>		<p>Pikkorissartitsinerit ilinniartitsinerinillu pilersaarusiorneq Nakkutilliisut aamma piniarnermik nakkutilliisut.</p>	<p>Ukiumut marloriarluni Ad-hoc</p>
<p>Nalinginnaasumik allaffissorneq</p>		<p>Ulluinnarni allaffissorneq, allakkat isertut/anisut, toqqorsivimmut nalunaarsuinerit toqqorsinerillu, allaffimmi atugassanik pisineq pissarsinerlu.</p>	<p>Ullut tamaasa</p>

Ilanngussaq 2 KANUAANA-mi suliassat sulisoqarnerlu

* 2005 Kisitsisit 2005-imeersut nalunaarsuinerugallarput. Akuttunngitsumik logbogit immami pisaqarnermiit KANUAANA-mi nalunaarsorneqarnissaannut qaammatip aappa avallugu ingerlaartarput. 2005-imi qarasaasiami nalunaarsuffimmi tunisat amerlassusaasa qaffariarujussuarnerinut pissutaavoq, tunisat elektroniskikkut tigusat qarasaasiami nalunaarsuiffimmut ingerlaannartumik nalunaarsorneqarsinnaalernikuunerinik. Taamaalilluni aamma aalisakkanik nutaanik killilersugaanngitsunik tunisanik paasissutissat nalunaarsorneqarsinnaalerput.

Diagrammimut oqaseqaatit:

Nalunaarutit:

Avataasiorluni raajarniarnerup aaqqissuussaananerani naleqqussaananerit kinguneraat nalunaarutigineqartartut amerlassusaasa appariarnerannik.

2004-mi 2005-imilu ammassanniartoqanngilaq, tamassumalu kinguneraa nalunaarutigineqartartut amerlassusaat 300 – 400-nik ikileriarnerat.

Logbogit:

KANUAANA-p angallatinit nunanit allaneersunit 2004-mi logbogit 600-nik amerlassusilerneqartut suli tignunngilai. Piffissami tamarmi sinerissap qanittuani raajarniarnermi angalatit amerlassusaat appariartuaarnikuuvoq.

Aalisarnerit logbogeqarfiususaatitaasut piffissami amerlipput, ilimagineqarporlu 2006-mi angallatit 10 meterimik anginerusut logbogeqartussaataalissasut.

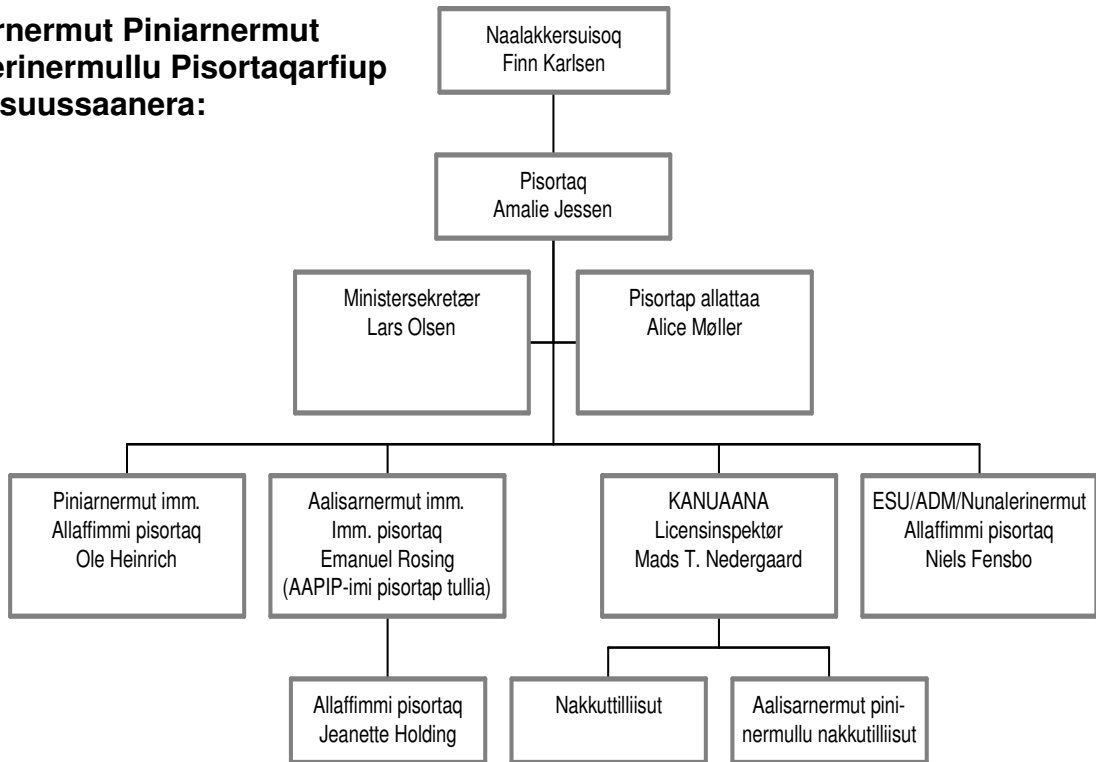
Tunisat:

Tunisanik qarasaasiami nalunaarsuiffiup pilersinneqarnerata kingunerisaanik tunisat qarasaasiami naatsorsuusiormi suliareneqartarunnaassapput. Tamanna saattuat qalerallillu tunisat suliareneqarneranni annertuumik pisariillisaaffiusaaq.

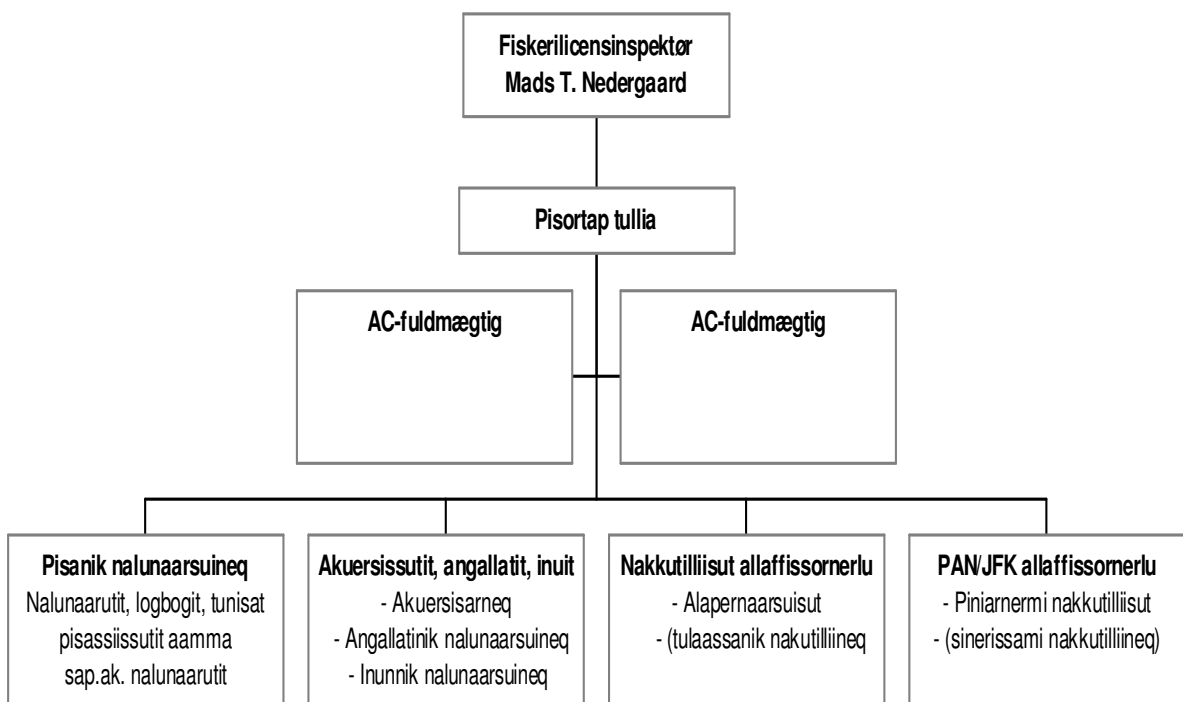
Ilanngussaq 3 Aaqqissuusaanerit

Aalisarnermut Piniarnermut Nunalerinermullu Pisortaqarfik (DFFL imaluunniit APNP) sisamanik immikkoortaqarpoq. Tassaapput Piniarnermut Immikkoortortaqarfik (FJA), Aalisarnermut Immikkoortortaqarfik (FA), Allaffissornermut Inuussutissarsiuinullu Tapiisarnermut Immikkoortortaqarfik Nunalerinermut Immikkoortortaqarfik (ADM/ESU/Nunalerinermut) kiisalu Kalaalit Nunaanni Aalisarsinnermut Akuersissutinik Nakkutilliivik (GFLK).

Aalisarnermut Piniarnermut Nunalerinermullu Pisortaqarfiup aaqqissuusaanera:

KANUAANA-p aaqqissuusaanera:

Ilanngussaq 4 Takorluukkat aamma iliuusissatut pilersaarutit

Aalisarnermut Piniarnermullu Pisortaqarfik 2003-mili immikkoortortami piffissami 2003-2005 aqutsinermi takorluukkanik iliuusissatullu pilersaarutinik suliaqarnikuuvoq. Ataani atuarneqarsinnaapput takorluukkat aamma iliuusissatut pilersaarutit:

Takorluukkat:

1. Nakkutilliisunik pitsaasunik ilinniarsimalluartunillu piniarnermik aalisarnermillu naakkutilliisunik, aalisarnermik nakkutilliisunik aamma nakkutilliisunik pilersitsineq.
2. KANUAANA-p aamma JFK-p nakkutilliinermi nalunaarsuisarnermilu suliassaani pisariillisaaneq pitsanngorsaanerlu.
3. KANUAANA-p/JFK-p qarasaasiani nalunaarsuiffiinik nalunaarsuiffianillu allanik aalajangersimasumik ingerlanneqartussamik annertusaaneq.
4. Pisortaqarfik tamaat peqatigalugu KANUAANA-p/JFK-p qarasaasiami nalunaarsuiffii pillugit ilisimasaniq paarlaasseqatigiinneq.
5. Sukkasuumik, assigiiartumik sukumiisumillu suliasanik suliaqartarnek aamma sinerissap qanittuani avataasiarlunilu aalisarsinnaanermut akuersissuteqartarnek.
6. Angallatit aalisariutaatileqatigiiffiillu pisassiissutinik atuinerannik naatsorsuineq sukkasuumik, assigiiartumik sukumiisumillu pisassasoq.
7. Nunat tamat akornanni, nunanut ataasiakkaanut aammalu nunanut amerlasuunut isumaqatigiinniartarnerit kiisalu isumaqatigiissutit nutarterneqartarnissaat pigiinnarneqarnissaallu
8. Aalisarnermi inatsisit nutarterneqarnissaat, anguniarneqassalluni AAPIP aamma KANUAANA suliassanik ingerlatsisarnerani nakkutilliinermillu eqqortumik ingerlatsinissaannut pisariaqartunik uppernarsaateqartarnissaq.
9. KANUAANA-mi JFK-milu sulisut anguniagaqarluni ilinniartinneqartarnissaat, taamaalilluni pisinnaasat annertusarneqassallutik.
10. Nakkutilliisoqalernissaq sulilluartunik tamatigoortunillu.
11. Suliffimmi avatangiisit suleqatigiinnerullu nutarternissaa pitsanngorsarnissaalu.
12. Piffissaq sivilisunerusoq eqqarsaatigalugu nakkutilliisoqarnermik ineriartortitsineq, tassani pineqarlutik inuit piniarnermik immikkut ilisimasaqartilerlugit ilinniartitaanikut kiisalu inuit aalisarnermik nakkutilliisutut ilinniarsimasut.

Iliuusissatut pilersaarutit:

- 1) KANUAANA-p sulisuinik amerlisaaneq, taamaalilluni KANUAANA-p ukiuni kingullerni suliassaasa amerliartornerinut naleqquttunngorlugit.
 - a) Angallatinik nakkutilliivik (1/2 kontorfuldmægtig)
 - b) Piniarnermik nakkutilliisoqarnermik aqqissuussineq (allaffimmi pisortaq ataaseq aamma overassistenti ataaseq)
 - c) Saattuarniarnermi qalerallinniarnermilu aalisarsinnaanermut akuersissutinik suliaqarneq (overassistenti ataaseq)
 - d) Sinerissap qanittuani saattuarniarnermi logbogit (overassistenti ataaseq)
 - e) Eqaatsumik pisassiissutinik aqqissuineq (1/4 kontorfuldmægtig)

- 2) Nakkutilliisunik pitsaasunik ilinniarsimalluartunillu piniarnermik aalisarnermillu naakkutilliisunik, aalisarnermik nakkutilliisunik aamma nakkutilliisunik pilersitsineq.
 - a) Kissaatigineqarpoq nakkutilliisoqatigiit aamma kilisaatit avataasiortut nunanit allaneersut nunatsinneertullu suliarisalissagaat, Tunumi Kitaanilu, taamaalilluni KANUAANA-mut piunasaqaat naapertorlugu KANUAANA pitsaasumik nakkutiisinnaalersillugu.
 - b) Piniarnermik nakkutilliisunik aaqqissuussinerup kommunit tapiissuteqartillugit annertusarneqarnissaa.
 - c) Piniarnermik nakkutilliisunik aaqqissuussinerup Kalaallit Nunaanni tamani annertusarnera.

- 3) KANUAANA-p aamma JFK-p nakkutilliinermi nalunaarsuisarnermilu suliaasaanik pisariillisaaneq pitsanngorsaanerlu.
 - a) Angallatinik nakkutilliissutip LULI-milu qarasaasiakkut nalunaarsuiviup annertusarnerat ataatsimoortinneqalernerallu.
 - b) Sulisunik kisitsisit pitsaassusaannik misissuisartussanik ineriartortitsisussanillu il.il. atornitsitsineq.
 - c) Tulaassinermi nakkutilliinermik pilersitsinsisaq, taannalu kalaallit pisariaqartitaannik nunallu tamalaat akornanni pisussaaffinnik malinnissinnaassaaq.

- 4) KANUAANA-p/JFK-p qaraasiani nalunaarsuiffiik nalunaarsuiffianillu allanik aalajangersimasumik ingerlanneqartussamik annertusaaneq.
 - a) Tunisinermi nalunaarsuiffimmik pilersitsineq.
 - b) Piniarnermik aalisarnermillu nakkutilliisut skemap nalunaarusiorfigisartagaasa isikkua allanngortinneqassaaq, taanna unioqutitsinernik pitsaanagerusumik uppersaasannaajumalluni tunngaviusassaaq kiisalu piniarnermik aalisarnermillu nakkutilliisut suliaat pillugit naatsorsueqqissaarisooqassaaq.

- 5) Pisortaarfik tamaat peqatigalugu KANUAANA-p/JFK-p qarasaasiami nalunaarsuiffii pillugit ilisimasanik paarlaasseqatigiinneq.
 - a) Qarasaasiakkut nalunaarsuivik LULI pillugu ilitersuusioreq, taamaalilluni AAPIP-imi sulisut nammineeertutik paasissutissanik nassaarsinnaasunngorlugit kiisalu nalunaarsuiffimmiit kisitsisinik aallersinnaanngorlugit.
 - b) Ilisimasanik paarlaaseqatigiittarnermi atuisut avataaneersut soorlu Naatsorsueqqissaartarfimmeersut aamma Pinngortitaleriffimmeersut qarasaasiakkut nalunaarsuiffiannut isersinnaalertinnissaat.
 - c) AAPIP-imi aalisarnermut immikkoortortaqarfimmik suleqatigiinneq pillugu ataatsimiittarnerit, taamaalilluni qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmiit paasissutissat kissaatigineqartut pitsaassusaat pilersaarusiorneqarsinnaaniassamat, taamaalillunilu sulinermi avatangiisini pissutsit pitsaanerulersinniarlugit.

- 6) Angallatit aalisaritaatileqatigiiffillu pisassiissutininik atuineraanik naatsorsuineq sukkasuumik, assigiiaartumik sukumiisumillu pisassasoq:
 - a) Logboginik tunisallu allagartaannik immaqa elektroniskinnngorlugut sukkanerusumik nassitsisarneq.
- 7) Sinerissap qanittuani saattuarniarnermi, qaleralinniarnermi kapisiliinniarnermilu sukkasuumik, assigiiaartumik sukumiisumillu aalisarsinnaanermut akuersissuteqartarneq:
 - a) Kommunemik suleqateqarneq, aalisarsinnaanermut akuersissummik qinnuteqarnermi akuersinissamut paasissutissat atugassat pitsaanerunissaat qulakkeerniarlugu.
 - b) Suliassanik suliaqarnermi aalisarsinnaanermullu akuersisarnermi KANUAANA-mi sulisut amerlanerusut peqataatinneqalernissaat.
 - c) Suliassanik suliaqarnermi kiisalu aalisarsinnaanermut akuersinermi sukumiisunik ilitsersuusiorneq.
- 8) Nunat tamat akornanni, nunanut ataasiakkaanut aammalu nunanut amerlasuunut isumaqatigiinniartarnerit kiisalu isumaqatigiissutit nutarterneqartarnissaat pigiinnarneqarnissaallu, taamaalilluni Kalaallit Nunaata inissimanera ajornerulinnginniassammat:
 - a) Nunat tamat akornanni isumaqatigiinniartarnerit kiisalu suleqatigiiffinni sulinermi toqqaanartumik peqataaneq.
- 9) KANUAANA-mi JFK-milu sulisut anguniagaqarluni ilinniartinneqartarnissaat, taamaalilluni pisinnaasat annertusarneqassallutik.
 - a) Piffissat akunneqartillugit piniarnermik nakkutilliisut pisinnaasaat pitsanngorsarniarlugit pikkorissartitsisarnerit, taakku sulisut taarserarnerannut kiisalu qarasaasiatigut sakkut ineriartortinnerannut atasunngorlugit.
 - b) KANUAANA-mi ilisimasanik sakkunillu annertusaaneq, taamaalilluni kisitsisinik paasissutissat qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmeersut sukkanerusumik, anguniagaqarluni pitsaasumillu suliarineqarsinnaaniassammata,.
- 10) Aalisarnermi inatsisit nutarterneqarnissaat, anguniarneqassalluni AAPIP-ip aamma KANUAANA-p suliassanik ingerlatsisarnerani nakkutilliinermillu eqqortumik ingerlatsinissaannut pisariaqartunik uppenarsaateqartarnissaq:
 - a) Inatsisit nalunaarutillu atuuttut aalisarnermut immikkoortortaqaqarfimmi inatsisilerituut suleqatigalugit nutarterneqassapput.
- 11) Suliffimmi avatangiisit suleqatigiinnerullu nutarternissaa pitsanngorsarnissaalu.
 - a) Ullut tamaasa ataqatigiissaarilluni ilisimatitsillunilu ataatsimiittarnerit
 - b) KANUAANA-mi sulianik assigiinngitsunik suliaqartarnissamut periarfissat.
- 12) Piffissaq sivilisunerusoq eqqarsaatigalugu nakkutilliisoqarnermik ineriartortitsineq, tassani pineqarlutik inuit piniarnermik immikkut ilisimasaqartilerlugit ilinniartitaanik kiisalu inuit aalisarnermik nakkutilliisutut ilinniarsimasut. Inuit taakku immami nunamilu aalisarnermik nakkutilliissapput. Nakkutilliisut taakku immikkut ilisimasallit piniarnermi aalisarnermilu assistentinit aalisarnermik

aamma nakkutilliisussanik ikiorneqartassapput. Taamatut periuseqarnermi uku iluaqutaapput:

- a) Tunngaviusumik ilinniartitaaneq.
- b) Immikkut ilisimasaqalerluni ilinniartitaaneq.
- c) Sulisut pillugit isumaqatigiissut ataaseq
- d) Nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussinerup allaffissornikkut aqunneqarnerata pisariillisarnera
- e) Piniarnermik aalisarnermillu nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussinerit eqaatsuulerneru, taamaaliornikkut napparsimasoqarnerani, sulinngiffeqarnermi il.il. sulineq ingerlaannarsinnaanngorlugu.
- f) Assistentit nakkutilliisullu atorfimminni qaffariarnissaannut periarfissat
- g) Nakkutilliisoqarnermik aaqqissuussineri kiisalu immikkoortuni assigiinngitsuni misilittakkanik paarlaasseqatigiissinnaanermut periarfissat

Immikkut ilisimasalinnut atorfiit assigijaartunik ilinniagalinnik inuttalernissaannut atorfinitsitsisoqatigiit.

Ilanngussaq 5 Tunngaviusumik ilinniartitsineq immikkoortunik ukuninnga imaqarpoq

Immikkoortoq 1 "Ilisarititsineq"

Ilisarititsineq; AAPIP aamma KANUAANA. Aalisarnermi nakkutilliisoqarnerup oqaluttuassartaa; EU aamma suleqatit allat; Ilinniagaqarnermi periutsit; Inuiaqatigiit pilluigit paasissutissiineq; Atorfeqarnermi pissutsit.

Immikkoortoq 2 "Sillimaniarneq, sumiissusersiorneq aamma SRC"

Nunami sillimaniarneq; Biilnik ingerlatsisinnaaneq; Ikiueqqaarneq aamma qatserineq; Sumiissusersiorneq; Immami sillimaniarneq; SRC.

Immikkoortoq 3 "KANUAANA-p qarasaasiani periusaanik ilisarititsineq"

Namminersornerullutik Oqartussat aamma AAPIP-ip qarasaasiat pillugit politikkia; Qarasaasianik aamma internetimik/mailinik ilisarititsineq; KANUAANA-p qarasaasiakkut nalunaarsuiviinik aamma naatsorsueqqissaartarneranik ilisarititsineq; KANUAANA-mi qarasaasiakkut nalunaarsuiffiit. Angallatinik nakkutilliissut Satellit/MapInfo.

Immikkoortoq 4 "Aalisarnermik nakkutilliineq"

Inatsisinik ilitsersuutinillu ilisarititsineq; Arsaarinnittarneq/pigisanik tigusineq; Nalunaaruteqartarneq; Nunani allanik nakkutilliineq; imermi tarajoqanngitsumi aalisarnermik nakkutilliineq; Sinerissap qanittuani aalisarnermik nakkutilliineq; Aalisariaatsit aamma atortut; Inuit nerisassaannik aalisarneq; Aalisariaatsit aamma atortut/suliffissuarni atugassanik aalisarneq; Aalisarnermi atortut atorpeqartarneri; Eqqiluisaarnermik nakkutilliineq; Nammineerluni nakkutilliineq.

Immikkoortoq 5 "Eqqiluisaarnermi atuagarsornikkut oqaatsit"

Aalisakkat biologi; Aalisarnerup oqaluttuassartaa ineriartorneralu; Pitsaassutsit pillugit suleriaatsit.

Immikkoortoq 6 ”Pisortatut sulineq aamma allaffissornikkut sulianik suliarinnittarneq”

Pisortatut sulineq aamma allaffissornikkut sulianik suliarinnittarneq I; Pisortatut sulineq aamma allaffissornikkut sulianik suliarinnittarneq II; Pisortatut sulineq aamma allaffissornikkut sulianik suliarinnittarneq III; Pisortatut sulineq aamma allaffissornikkut sulianik suliarinnittarneq IV;

Immikkoortoq 7 ”Atassuteqartarneq, kalaalisoorneq/qallunaatoorneq aamma nalunaarusiortarneq”

Kalaalisoorneq/qallunaatoorneq I; Kalaalisoorneq/qallunaatoorneq II; Kalaalisoorneq/qallunaatoorneq III; Kalaalisoorneq/qallunaatoorneq IV; Tuluttoorneq.

Immikkoortoq 8 ”Psykologii aamma suleqatigiinneq”

Suleqatigiinneq/atassuteqaqatigiinneq aamma psykologii; (Inuttut pisinnaasat, Suleqatigiinnermik sungiusarneq; Ajornartorsiutinik aaqqiineq; Atassuteqaqatigiinnermi periutsit il.il.)

Immikkoortoq 9 ” Aalisarnermik immami/nunami nakkutilliineq”

Aalisarnermik immami nakkutilliineq; Immami misilittaaneq; Nunami misilittaaneq.

Immikkoortoq 10 ”Allaffissorluni nakkutilliineq”

Allaffissorluni nakkutilliineq sullissinerlu (allaffissornikkut suliassanik suliarinninneq il.il.)

Immikkoortut aamma sammisanik ilinniartitsinernut assigiinngitsunik amerlassusilinnik KANUAANA-p pisariaqartitaanut naleqqussakkanut immikkoortiternikuupput.

Immikkoortut nakkutilliisunuinnaq KANUAANA-mi ilinniartinneqartussanut tunnganngillat, kisiannili AAPIP-imi sulisut allat immikkoortut ilaat pissarsiffigilluarlugit peqataaffigisinnaavaat.

Ilinniartitsinernut aningaasartuutinut apeqqutaapput imarisaat, annertussusaat, sivilissusaat sumilu pikkorissartitsisoqassanersoq. KANUAANA-p ilimagaa ukiumut aningaasartuuti inummut ataatsimut angalanernut aningaasartuutit ilanngullugit 90.000 kr.-iussasut.

Ilanngussaq 6 Suleqatit

1 Grønlands Kommando

Naalagaaffimmi oqartussaaffeqarfik Grønlands Kommando (GLK) kalaallit aningaasaqarnikkut killeqarfiata iluani aalisarnermik nakkutilliinermik suliaqarpoq. Politiitut oqartussaaneq tassaniippoq politiiniillunilu.

Grønlands Kommando nakkutilliinermi angallatinik kutterinillu arlalinnik peqarpoq. Taassuma saniatigut imartami timmisartut atorlugit nakkutilliisoqartarpoq.

KANUAANA-p ulluinnarni Grønlands Kommando qanittumik suleqatigisarpaa. GLK-ip angallatinut ikinerani/nakkutilliinerani paasissutissanik kisitsisinillu paarlaasseqatigiittoqartarpoq. Aammattaaq nakkutilliisut ajornartorsiutaannik pissutinillu angallatini uparuarsimasaannik GLK ilisimatinneqartarpoq. Pitsaasumik nakkutilliinermut tamanna pingaaruteqarpoq, tassa suleqatigiit angallatini naalakkanut uparuarsimasaat peqqusinerilu malersoqqinneqarsinnaammata. Pingaartumik angallatit nunanit allaneersut pillugit ajornartorsiutinik nakkutilliisut nalunaarutigissaannik malersueqqinnermi GLK-ip KANUAANA-llu suleqatigiinnerat kinguneqarluarnikuuvoq.

Taamaalilluni GLK arlaleriarluni akiligassiisarnikuuvoq aammalu aningaasarpassuarnik naleqartunik arsaarinnittarluni.

GLK aalisarnermi qaraasiakkut nalunaarsuiffimmut aamma angallatinik nakkutilliissummut (FOS-imut) toqqaannartumik isersinnaavoq. FOS-imut isersinnaaneq pilersinneqarpoq FOS-i decemberimi 2000-mi pilersinneqarmalli. Kingusinnerusukkut tamanna aamma pisanik qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmut (LULI) isersinnaanissamik annertusarneqarpoq.

Maannakkumut Kangilinnguami aalisarnermut officeri kisimi isersinnaavoq FOS-imi aamma LULI-mi kisitsisineq aallarsinnaalluni. KANUAANA neriuppoq angallatit nakkutilliissutit aamma attaveqartarnermut atorunik pisariaqartunik pisaarsinnaassasut, qaqugukkulluunniit KANUAANA-mi qarasaasiakkut nalunaarsuifinnut aamma FOS-imut atassuteqarsinnaalerlutik, taamaalillutillu

kisitsisinik nutartikkanik aalisarsinnaassallutik. KANUAANA-p qularutigingilaa immami misissuineq pitsaanerulersinneqarsinnaasoq, angallatit misissuutit kutterillu namminneq toqqaannartumik isersinnaappata. Angallatit näkkutilliissutit nunanit allaneersut namminneq EEZ-minni (Aningaasaqarnikkut killeqarfinni) nakkutilliinermi atatillugu periarfissaq tamanna atortarpaat. Nunat tamat imartaanni nakkutilliinermi angallatit nakkutilliissutit NEAFC-ip imaluunniit NAFO-p allaffeqarfii aqcutigalugit kisitsisinik pissarsisinnaapput.

2 Nunat tamat akornanni suleqatigiiffiit

Kalaallit Nunaata NAFO-mi aamma NEAFC-imi peqataanera aqcutigalugu KANUAANA nakkutilliinermi suleqatigiinnermi peqataavoq. Nakkutilliinermut ataatsimiititaliat STACTIC aamma PECCOE marloriarluni pingasoriarluniluunniit ataatsimiittarput. Taassuma saniatigut nakkutilliinermut ataatsimiititalianut akisussaaffeqarlutunik aamma immikkut suleqatigiissitaliortoqartarpoq. Taakkunani ataatsimiinnissamut suliassanullu pilersaarutit annertupput.

Isumaqatigiiffinni taakkunani marlunni nakkutilliinermik aaqqissuinerit annertupput aammalu pisat, angallatit pillugit paasisutissat, unioqqutitsinermik ilimatsaasanik malersueqqinnerit, angallatinik nalunaarsuineq, inspektørit aamma nakkutilliisut il.il. pillugit nalunaaruteqartarnermi annertuunik piunasaqaateqartoqarpoq.

KANUAANA-p angallatinik nakkutilliissutaa angallatit sumiinnerinik NAFO-mut aamma NEAFC-imut naassitsisarpoq aamma sumiiffinnut killilersuiffiusunut isernermut aninermullu atatillugu angallatit pisaannik nalunaarutit ilanngullugit.

3 Suleqatigiiffiit allat

EU aamma Kalaallit Nunaat aalisarneq pillugu isumaqatigiissummi atuuttumut atatillugu satellitsikkut nakkutilliinissamik isumaqatigiissuteqarput.

Isumaqatigiissummi pineqarput nakkutilleeqatigiinneq aammalu angallatit EEZ-ini pineqartuni aalisartillugit angallatit pillugit paasisutissanik angallatillu sumiinnerinik paarlaasseqatigiittarneq.

EU-mi naalagaaffiit ilaasortat ataasiakkaat FOS-imi angallatit sumiinnerinik KANUAANA-p FOS-ianut toqqaannartumik nassitsisarput, angallatit Kalaallit

Nunaata EEZ-ianiitillugit. Taamatullu kalaallit angallataat EU-p imartaani aalisartillugit taamatut pisoqartarpoq. Maannamut Naalagaaffiit EU-mut ilaasortasut uku nalunaarsuiffiqeqarnikuuput: Estland, Letland, Litauen, Tului Nunaat (UK), Danmark, Tyskland, Spanien, Portugal aamma Sverige. Tassani atuuppoq KANUAANA nunanik taakkunannga qanittumik atassuteqarnera, tassani paasissutissanik aamma angallatit nalunaaruteqartarnerminni atortuinik (angallatinik nakkutilliissutit immikkoortui FOE) ajornartorsiutaasinnaasunik kiisalu attaveqarnermi ajornartorsiutaasinnaasunik atortullu ajortinnerannik paarlaasseqatigiittoqartarluni. Atassuteqarneq e-mailkkut, faxikkut imaluunniit oqarasuaatitigut pisarpoq.

KANUAANA EU-mi nunanut ataasiakkaanut pisat pillugit paasissutissanik kiisalu pisanik nalunaaruteqarnermi aaqqiissutinik nassitsisarpoq. Pingaarnertut malittarisassaavoq naalagaaffiit EU-mut ilaasortanik atassuteqarneq EU kommissionimi DH Fish aqqutigalugu pisartusasaanera, pingaartumik logbogit angallatillu pillugit paasissutissat amigaatigineqartillugit.

Kalaallit Nunaata Norgemik, Ruslandimik, Savalimmiunik Islandimillu isumaqatigiissutai malillugit KANUAANA-p pisanik kisitsisinik ataatsimoorullugulu aalisagatinik aalisarnermi pisanik naatsorsuinerit sapaatip akunnikkaartumik paarlaasseqatigiissutigisarpai. Norge eqqarsaatigalugu aamma isumaqatigiissutaavoq norgemiut angallataasa Kaallit Nunaanni pisaannik tulaatanik paasissutissat nassiunneqartassasut.

Soorlu EU-mut taamatut pisoqartoq Kalaallit Nunaat Norgemut, Savalimmiunut Islandmut Ruslandimillu FOS-i pillugu isumaqatigiissuteqarpoq. Uani aamma ullut tamangajaasa FOS-mik qitiusumik nakkutilliivinnut atassuteqartoqartarpoq.

Canada aamma Kalaallit Nunaat aalisarnermi toqqaanartumik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqanngillat. Kalaallit aalisariutaataasa canadamiut imartaanni canadamiullu kalaallit imartaanni pisassinneqarnissaannik aalisarneq pillugu isumaqatigiissuteqanngimmat FOS-i pillugu isumaqatigiissuteqartoqarnikuunngilaq. KANUAANA isumaqatigiissuteqarnikuuvoq canadamiut angallataat kalaallit umiarsualivianni pisaminnik usingiaagaangata ST. Johns-imi DFO-mut tulaassinik

paasissutissanik nassitsinissamik. Tulaassanik kisitsisit taakku Blue Water Shippingimit aamma RAL-imit pissarsiarineqartarput, taamaalillunilu amerlassutsit KANUAANA-mit uppernarsarneqarneq ajorput

4 Suleqatit allat

KANUAANA aamma ulluinnarni sulinermini kattuffinnut APK-mut aamma KNAPK-mut tunisassioortunullu atassuteqartarpoq. Tassani pineqarnerusarput pisassiissutit aamma pisanik paasissutissanik kiisalu nakkutilliinermut, nalunaaruteqartussaaitaanermut assigissaannillu apeqqutinik assigiinngitsunik nassitsisarneq.

KANUAANA-p Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffik qanittumik suleqatigaa, tassa pissusissamisoortumik aalisarnermi qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmi isersinnaalluni, pingaartumik logbogini paasissutissat eqqarsaatigalugit.

Aammattaaq nakkutilliisut aalisakkanik qalerualinnillu misiliutinik katersisarput kiisalu uuttuineramik biologit aalisarnermik nalilersuinermi atugassanik suliaqartarlutik.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik (GS) aalisarnermi qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmut isersinnaavoq aammalu toqqaannartumik naatsorsueqqissaanermut atugassanik kisitsisinik aallersinnaalluni.

Direktoratet for Told og Skat aamma KANUAANA-p pisanik qarasaasiakkut nalunaarsuiffianut isersinnaavoq, taamaalilluni avammut tunisat KANUAANA-p pisassiissutininik ilanngaaneranut sanilliullugit misissorneqarsinnaallutik.

KANUAANA-p Søfartsstyrelsen Angallatinik Nalunaarsuiffia suleqatigilluarpa.

Tassani pineqarpoq kalaallit inuussutissarsiornermi angalataanik nalunaarsuinerup aqunneqarnissaanik siunertaqarluni suleqatigiinneq. KANUAANA-p angallatinik nalunaarsuiffiata aammalu aalisarsinnaanermut akuersissutinik nalunaarsuiffiata qulakkeertittarpa kalaallit inuussutissarsiornermi angallataasa aalisarnerni killilersugaasuni peqataasut nalunaarsorneqarnissaat. Søfartsstyrelsen arlaleriarluni siunnersuutigisarpa AAPIP/KANUAANA aalisariutinik mikinerusunik nalunaarsuineq tigusissasoq, tassa Søfartsstyrelsen nassuerutigimmagu kommunet

suliassamik taassuminnga tigusinikut suliassaq naammaginartumik ingerlatsisinnaannginnerat.

Aammattaaq KANUAANA aalisarnermik nakkutilliinermik nunat tamat akornanni ilisimatusarluni suliniutaannut marlunnut peqataavoq. Suliniutit taakku marluk ilaatigut E-mit aningaasalersorneqarput.

1.– CEDER

Suliniut tassaavoq nakkutilliisut paasissutaannik atorluaaneq aammalu pisat annertussusaannik, katitigaanerannik igitsisarnermillu taakku angallammiittarnerisa sunniutaannik nalilersuineq.

Pinngortitaleriffik aalisariutinut aamma nakkutilliisoqartitsiviusunut biologinik ikisitsiniarpoq. Tamassuma pisinnaalertissavaa biologit/ilisimatusarnej, tunisassiornej nakkutilliinerlu tunngavigalugit pisanik naatsorsuutinik sanilliussisinnanissaq. Taamaalilluni nakkutilliinermik nalilersuineq, naggataatigullu pisanik "uumasunik" naatsorsuineq pisassiissutinik ilanngaanermut aammalu biologit siunnersuisarnerannut tunngaviusoq pitsaaningortinneqassapput.

Suliniut ukiuni marlunni ingerlanneqassaaq, taamaalillunilu aalisarnermi qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmik LULI-mik inerisaanermut tapersiissalluni.

2. – VDS

KANUAANA 2005-imi suliniummi "VDS-Capaign"-imi Europakommissionip qitsiusumik ilisimatusarfianit JRC-mit "Joint Research Centre"-imit aqunneqartumut peqataavoq. VDS "Vessel Detectiv System"-imi pineqarpoq satellitsikkut nakkutilliineq tunngavigalugu angallatinik nalunaarsuisarnermik periuseq.

Paasissutissat satellitsikkut pissarsiarineqartut aqutsigalugit qarasaasiani naatsorsueriaatsit atorlugit misissuiffigineqartumi angallatit paasineqarnissaannut.

VDS-imi siunertaavoq angallatit amerlassusaasa aamma sumiiffimmi aalajangersimasumi sumiinnerisa paasineqarnissaat aamma nunat assigiinngitsut angallatinik nakkutilliissutaani sumiinnermik nalunaarutit sanilliunneqarnissaat aammalu angallatit sumiinnerminnik nalunaaruteqanngitsut paasineqarnissaat.

Suliniutip ilaa KANUAANA-p peqataaffigisaa Atlantikup kitaani pivoq, tassani

satellitesikkut paasissutissat sapaatip akunnerani ataasiarluni pissariarinqartut nunat peqataasut angallatinik nakkutilliissutaannut sanilliuqqartarlutik. KANUAANA-p kalaallit angallataanik kiisalu angallatit nunanit allaneersut kalaallit EEZ-anniitut sumiinnerinik paasissutissanik tapersiivoq. VDS aqqutigalugu angallatit anginerusut imartani aalajangersimasuni nakkutigineqarsinnaalerput, tassani angallatini FOE-qanngitsut imaluunniit FOE-minnik aserortoornikut pineqarlutik. Siunissami sivilisunerusumi imaassinnaavoq kalaallit imartaanni aalisarnermik nakkutilliinermi angallatinik nakkutilleeriaaseq taanna ilanngunneqartoq.

Ilanngussaq 7 Aalisarsinnaanermik aalisarnermik takussutissiaq

akuersissuteqarluni

Kalaallit aningaasaqarnikkut killeqarfiata iluani aalisarsinnaanermut akuersissuteqarluni aalisarnermik kiisalu kalaallit nunat tamat imartaanni aalisarnerannik takussutissiaq. Kisitsisit 2005-imeersuupput.

